

PRÍBEH JE IDEÁLNY KÓD

„Čitateľ nie je povinný knihu dočítať, keď sa mu nepáči, ba dokonca ani keď sa mu páči. Čitateľ má právo na to, aby sa mu knižka nepáčila, lebo my, ľudia, sme rôzni – aj ako čitatelia, aj ako autori. Keď sa kniha nepáčila jednému čitateľovi, asi sa bude páčiť niekoľkým iným. Opakujem: nedočítať knihu, to nie je žiaden hriech, ani dôkaz nekultúrnosti.“

Rozhovor s prozaikom
Pavlom RANKOVOM nájdete
na strane 12.

KNIŽNÁ REVUE

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 03 Hviezdoslav v interpretáciách
- 04 Beata ŠTRAUCHOVÁ: Sudoku lásky
Ludovít PETRAŠKO: Lanské snehy
- 05 Pavol GARAN: Jednotlivec
Jana BODNÁROVÁ: Koníky v cvale
Pavel SIBYLA: Niečo o orchideách
Tomáš ŠTRAUSS: Toto čudné 21. storočie
- 08 Marcus T. CICERO: Tuskulské rozhovory
- 09 Rozhovor so slovinšou spisovateľkou Slavenkou DRAKULIČ
- 10 Knižkupectvo Panta Rhei
- 11 O literatúre pre deti hovorí Gabriela FUTOVÁ

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

JANA ŠŤATOROVÁ – NAŠE KNÍHKUPECTVO
ZÁHORÁCKA 21, 901 01 MALACKY
TEL.: 034/774 1429

Slovenské:

1. D. Dán: Mucha – Vydavateľstvo Slovart
2. T. Keleová-Vasilková: Klamstvá – Ikar
3. M. Hamzová: Zajtra môže byť neskoro – Motyľ

Zahraničné:

1. R. Cook: Agónia – Ikar
2. J. Deaver: Rozbité okno – Ikar
3. R. Khoury: Znamenie – Aktuel

KNÍHKUPECTVO LB-STORY MALÝ PRINC
HVIEZDOSLAVOVA 41, 953 00 ZLATE MORAVCE
TEL.: 037/6422095

Slovenské:

1. D. Dán: Mucha – Vydavateľstvo Slovart
2. J. Banáš: Zastavte Dubčeka! – Ikar
3. T. Keleová-Vasilková: Klamstvá – Ikar

Zahraničné:

1. S. Meyerová: Úsvit – Tatran
2. J. Vitale: Klúč – Ottovo nakladateľství
3. M. Conelly: Temná ozvena – Vydavateľstvo Slovart

KNÍHKUPECTVO PANTA RHEI
JESENSKÉHO 2, 929 01 DUNAJSKÁ STREDA
TEL.: 031/5523100

Slovenské:

1. D. Dán: Mucha – Vydavateľstvo Slovart
2. T. Keleová-Vasilková: Klamstvá – Ikar
3. G. Murín: Mafia na Slovensku – PT Marenčin

Zahraničné:

1. P. Coelho: Brida – Ikar
2. V. Tvrčko: Menekulés a pokolból – Alexandra
3. D. Brown: Az elveszett jelkép – Gabo

ŠTÁTNE VYZNAMENANIA

Prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič odovzdal v historických priestoroch Slovenskej národnej rady v Bratislave 7. januára najvyššie štátne vyznamenania. Medzi vyznamenanými boli aj úspešní autori kníh.

Pavol STRAUSS

Rad Ľudovíta Štúra I. triedy – in memoriam
za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti kultúry

Klára BUZÁSSYOVÁ

Rad Ľudovíta Štúra II. triedy
za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti vedy, osobitne jazykovedy a lingvistickej tvorby

Milan VÁROŠ

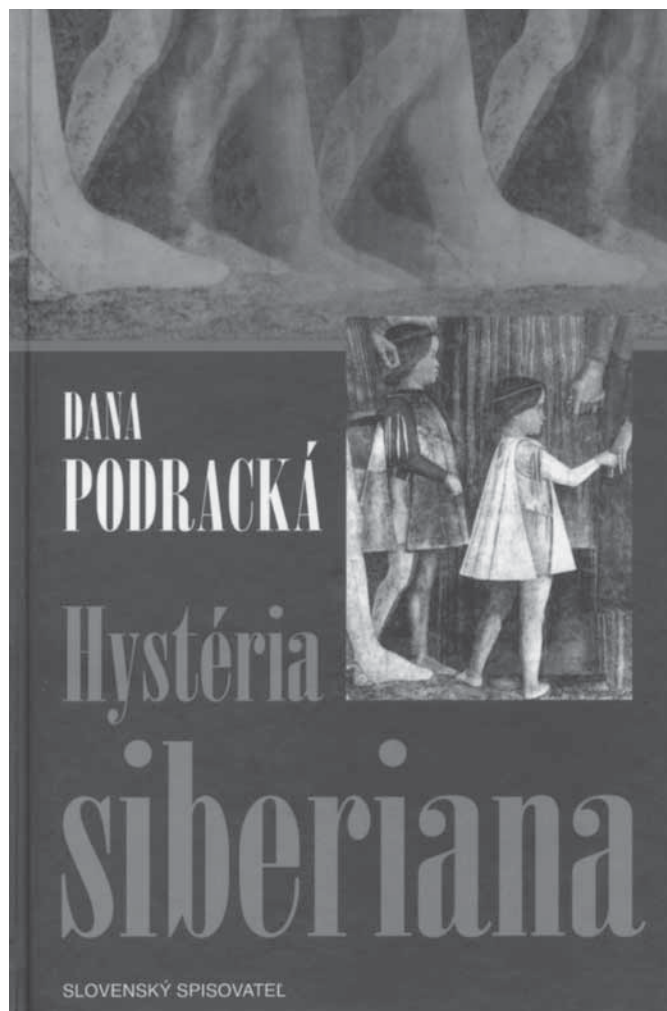
Rad Ľudovíta Štúra II. triedy
za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti kultúry

Dezider BANGA

Rad Ľudovíta Štúra III. triedy
za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti kultúry, osobitne rómskej literatúry

Šebastián LABO

Pribinov kríž III. triedy
za mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj

Dana Podracká

Hystéria siberiana

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009

Predstaviť knihu eseji *Hystéria siberiana* nie je ľahké. Začnem celkom od začiatku – od obálky s výrezom fresky Andrea Mantegna Stretnutie. Dve deti obkolesené „oponou“ dospelých. Pre autorku stelesňuje detské solitérstvo, detskú podobu hystérie siberiánu v zmysle osamotenej duchovnej cesty, ktorú musí každý prejsť sám – a pokračovať v nej celý život.

Sme tu len tak, že prechádzame životom: celé smerovanie je vlastný pohyb „niekam“, či už v zmysle nutnosti náhody, alebo nutnosti pevného Božieho zámeru. Paul Ricoeur píše: „Rozumové chápanie sa nepotlačiteľne usiluje odtlačiť od seba nutnosť, z toho dôvodu, že nutnosť je pre slobodu do určitej miery zraňujúca. Nutnosť je bytostne dvojnásobná: čo je podmienkou, je zároveň obmedzením, čo je pre mňa podstatné, ma zároveň nič.“ Podracká sa v svojich esejach v podstate pohybuje po týchto dráhach. V desiatich kapitolách, z ktorých každá má tri časti, sa dotýka na vysokej literárno-esejistickej úrovni rôznych nesmierne zaujímavých, ale i tabuizovaných tém, s množstvom presahov do svojbýtnej filozofie (možno jej ďalšia kniha bude už filozofickou syntézou tohto širokého záberu tém krúžiacich okolo otázky zmyslu života, ktorá je jedinou skutočne hodnou skúmania a približuje sa k nej v *Hystérii siberiane* z najrôznejších strán).

Už len sama numerácia jednotlivých kapitol dáva tušiť, že v knihe sa deje niečo nezvyčajné, že sa tu odohrávajú príbehy duše v psychoduchovnom priestore, zároveň ich reflexia a vzťah k nášmu každodennému životu. Podracká nezaprie v sebe poetku, názvy kapitol majú v sebe silný poeticko-intelektuálny náboj: ponechanosť uprostred voľby, imaginárny kruh, dieťa solitér, bytostná dimenzia ticha, kniha genóm, obrazy s neskončovanou hrôzou, strach z intimity, persóna potrebuje masku, vylučný vzťah, metafyzika rany, hraná smrť, zotrúvanie v túžbe po bytí – toto posledné je názvom šiestej kapitoly, ktorá začína pre autorku netradične, záberom na život rockovej hviezdy a, samozrejme, jej smrť. Je zaujímavé sledovať vývoj textu, ktorý pokračuje cez analýzu koncertov rockových skupín, ktoré stelesňujú hystériu skupinovej lásky, a tento fenomén je jedným z najpríznačnejších nielen pre druhú polovicu 20. storočia, ale aj pre

Jednou z najfrekvencovanejších otázok v rozhovoroch so spisovateľmi je ženské a mužské písanie. Rovnako najfrekvencovanejšou odpoveďou tak autoriek, ako aj autorov je, že rozlišujú len dobrú a zlú literatúru. Pri prezentácii knihy Rastá Piška o niekdajších vojakoch základnej služby slúžiacich v útvaroch pohraničnej stráže odzneli slová, že je to knižka nielen pre mužov, ale pobaví aj ženy. Tak ako je to s čitateľmi? S tými sa rozhovory robí nezvyknú, akurát tak veľmi sporadicky prieskumy alebo ankety. A nemožno o nich ani alibisticky povedať, že sú len dobrí-zlí, tieto kategórie sú v tomto prípade úplne nevhodné. Pri svojom miniprieskume som bola veľmi prekvapená. Našla som vášnivého mladého čitateľa historických románci, topmanažéra v automobilovom priemysle, ktorý má prečítanú polovicu kníh našej najpredávanejšej autorky, študentku, ktorá na mňa pri vyslovení mien slovenských populárnych spisovateľiek zdesene pozrela a povedala, že jej stačilo prečítať pár desiatok strán, aby jej bolo jasné, že „toto fakt nemusí“. Čitateľov našťastie nemožno zaškatulkovať, ani kritizovať. Čítajú, čo sa im páči a na čo majú náladu. Väčšinu z nich nezaujímajú ani literárne ceny, ani súdy kritikov. Chcú pri knihe relaxovať a baviť sa. Zábava je predsa legitímnou funkciou kníh. Pri debate o knihách ma však veľmi zaujala otázka nahnevaného čitateľa, či možno reklamovať knihu, v ktorej je veľa gramatických chýb. V podstate je to chybný výrobok a jeho uráža, že mu ho ponúkajú ako plnohodnotný produkt. Ostala som zaskočená, lebo som si predstavila veľkú kopu kníh, ktoré spadajú do tejto kategórie. Čitateľov netreba škatulkovať, ale vydavateľia aj autori by si ich mali vážiť, aby sa nevytvorila kategória čitateľov – nahnevani.

Margita Biziková

toto storočie – a znamená to, aby láska prišla hneď, aby zatvárala klietku démonov: úzkosť, nespavosť. V pozoruhodných asociáciách sa tu autorka dotýka obetí holokaustu, incestu, drog, amnézie: to všetko v nepretržitom slede obrazov, voľných, ale pre ňu závažných spojení najrôznejších aspektov dobrodružstva duše, často práve tých temných, závislých na tajuplnom zoskupení DNA, prostredia a toho, kam budeme po „vrhu kockou“ vrhnúť, do akého života, osudu, či neživota a neosudu, ak sa nám nepodarí splniť so svojím tieňom, ktorý potom musíme celý život nasledovať do najtemnejších priepastí.

Je náš život podobný putovaniu buddhistických mníchov tudongu, ktorí sa denne vydávajú na cestu bez toho, aby vedeli, kam idú, a počas putovania nesmú spať pod strechou?

Za čím putujeme? Dana Podracká v poslednej eseji píše: všetko, čo je na zemi, má svoj pôvod v niečom, čo je mimo nej, dokonca nie je vylúčené, že aj ľudské bytosti sú zlomovými čiastkami asteroidov... toto je nádherná a nádejná predstava smerujúca predsa len k zmyslu toho tu a teraz, napriek jednotaj číhajúcej temnote: že sme zlomkom svetla... Kozmický človek v nás, píše autorka už v závere knihy, má dve stránky: jedinečnosť a ľudskosť voči ostatným... naše putovanie, naša hystéria siberiana sa končí, keď sme schopní celý sa odovzdať a prijať niekoho ako celok... po tomto túžime v najhlbších snoch a túžbach.

Čítanie eseji Dany Podrackej je dobrodružstvom ducha, inšpiráciou na ceste k pochopeniu samého seba, a tým aj druhých. Je neprestajným sledom stôp v čistej bielej mrazivej zasneženej krajine alebo v nekonečnosti vesmíru, v ktorom sa vznášame a každý svojím spôsobom prebývame. Umenie presahuje stav ducha doby, presahuje ho aj táto kniha. Je na čitateľovi, aby sa ňou dal zlákať do priestorov, ktoré mu budú po jej prečítaní bližšie.

Dnes, keď píšem tieto úvahy, je práve štyristo rokov od prvého pozorovania vesmíru ďalekohľadom. Čo všetko sa otvorilo? Celá nádhra netušeného a vzdialeného. Aj pohľad spisovateľa, spisovateľky je akýmsi ďalekopohľadom otvárajúcim existujúce a z tohto pohľadu doteraz neznáme priestory.

Mila Haugová

ZRKADLÍME

„Žijem na vidieku a tak sa aj poviedkami spoluzúčastňujem na vidieckom živote. Pokiaľ ide o jazyk, nevyhýbam sa ani nárečovým slovám, ani argotu, ani žargónu, ani ničomu, mne sa to, naopak, páči. Mám aj rada, keď s niekým sedím a on použije slovo, ktoré nepoznám. Tak sa zarádžem, keď si ho aj zapamätám – lebo si nezapíšem. Už by som si hádam, vzhľadom na svoj vek, mala začať aj zapisovať. Poteším sa, keď si domov prinesiem nejaké slovo alebo aj pesničku, alebo hocičo.“

Veronika Šikulová,
TV oko, 7. 1. 2010

KDE BOLO

- Čajovňa Sangrila v Bratislave – Klub knihomilov so Zuzanou BELKOVOU, Evou BORUŠOVIČOVOU, Zuzanou ŠERŠEŇOVOU a Viktorom SUCHÝM – 13. januára
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Antona HYKISCHA *Rozkoše dávnych čias* – 13. januára

KDE BUDE

- Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne – beseda s KORNELOM FÖLDVÁRIM – 21. januára o 16.00.
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Sisy MICHALIDESOVEJ *Veľkí herci malým deťom* – 21. januára o 17.00
- Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave – stretnutie detí s jubilujúcim ilustrátorom Miroslavom CIPÁROM – 25. januára o 10.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – autorské čítanie Ivana STADTRUCKERA z knihy *Lásky nemilovaných* – 26. januára o 15.00
- Kníhkupectvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – prezentácia knihy Pétra NÁDASYHO *Paralelné príbehy* – 27. januára o 17.00
- Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne – prezentácia antológie poézie napísanej vo väzení *Básnici za mrežami*, ktorú zostavil Rudolf DOBIÁŠ – 28. januára
- Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne – prezentácia knihy Trenčana Igora MAJZLANA *Príbeh psa Bukyho* – 28. januára
- Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave – prezentácie zbierok poézie Ruženy ŠÍPKOVEJ *Nemám nič proti realite* a Márie MARTINCOVEJ *Väznená* – 18. februára o 17.00.
- Západoslovenské múzeum v Trnave – Múzeum knižnej kultúry – výstava Premeny Biblie sprístupňuje knižné vydania Biblie od 16. do 20. storočia zo zbierok historickej knižnice ZsM – do 31. augusta

Ako prví v tomto roku sa na pravidelnom čítaní členov Spolku slovenských spisovateľov v bratislavskom klube spisovateľov predstavili 12. januára básnik Teofil Klas s knihou *Psie paraboly* a Pavol Prikrýl so svojou zbierkou *Úvrate v nás*. Vypočúť tatkové verše si prišli aj jeho dvojročné dvojčatá.

Foto Peter Procházka

Cena Jána Johanidesa

Mesto Šaľa, Literárne informačné centrum v Bratislave a Honorárny konzulát Slovenskej republiky v Hessensku vypisujú prvý ročník Ceny Jána Johanidesa. Laureátmi sa môžu stať občania Slovenskej republiky za prozaické knižné diela uverejnené v slovenskom jazyku. Cena má dve kategórie:

1. **Cena Jána Johanidesa za najlepšie prozaické dielo**, ktoré vyšlo s vročením predchádzajúcich dvoch rokov (2008 alebo 2009) s prihliadnutím na dovtedajšie dielo navrhnutého autora a jeho verejný ohlas. Peňažná prémie je vo výške 1.500 EUR.

2. **Cena Jána Johanidesa za najlepšie prozaické dielo mladého autora do 30 rokov**, ktoré vyšlo v rovnakom období. Peňažná prémie je vo výške 500 EUR.

Návrhy kandidátov a diel na udelenie ceny môžu poselať vydavateľa, spisovateľské organizácie, redakcie literárnych časopisov, kultúrne organizácie, literárne kluby a jednotlivci sekretariátu odbornej poroty do 15. marca 2010 v dvoch exemplároch na adresu: Literárne informačné centrum, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava 1. Návrhy môžu podávať aj členovia odbornej poroty. Podmienkou zaradenia diela do súťaže o Cenu Jána Johanidesa je zaslanie charakteristiky diela identifikovateľne podpísanej navrhovateľom. Z navrhnutých knižných diel vyberie porota zložená z odborníkov v oblasti literatúry najviac 10 diel z každej kategórie, ktoré postúpia do finálového kola. Odborná porota následne rozhodne o laureátoch Ceny. O rozhodnutí poroty bude informovať časopis Knižná revue, internetová stránka Mesta Šaľa www.sala.sk a internetová stránka Literárneho informačného centra www.litcentrum.sk do konca mája 2010.

Gabriela Futová v Slovenskom inštitúte v Berlíne

V decembri v Slovenskom inštitúte v Berlíne otvorili výstavu prác víťazov Bienále ilustrácií Bratislava. Súčasťou vernisáže bolo aj stretnutie s našou populárnou autorkou kníh pre deti Gabrielou FUTOVOU. Jej čítanie v slovenčine aj v nemčine z knižky *Naša mama je bosorka* zaujalo publikum. O dlhoročnej tradícii Bienále ilustrácií Bratislava porozprával spoluzakladateľ BIB Dušan Roll, o aktivitách Bibiany jej riaditeľ Peter Tvrdoň. Hostiteľom príjemného stretnutia s knihou pre deti bol riaditeľ SI v Berlíne Martin Sarvaš. Výstava potrvá do 1. februára.

-dh-

Vianočnú Cenu Matice slovenskej si z rúk predsedu Matice slovenskej Jozefa Markuša prevzala Slavomíra Očenášová-Štrbová za diela *Svetlá Igora Rumanského* a monografiu *Ivan Rumanský*.

Foto Peter Procházka

Ceny a prémie LF za rok 2009

Literárny fond – výbor Sekcie pre pôvodnú literatúru v roku 2010 udelí literárne ceny:

1. Cenu Literárneho fondu za pôvodnú slovenskú literárnu tvorbu,
2. Cenu Imre Madáča za pôvodné dielo v maďarskom jazyku a za preklad zo slovenčiny do maďarčiny,
3. Cenu Ivana Franka za pôvodné dielo v ukrajinskom jazyku a za preklad zo slovenčiny do ukrajinčiny,
4. Cenu Alexandra Pavloviča za pôvodné dielo v rusinskom jazyku a za preklad zo slovenčiny do rusinčiny,
5. Cenu Ivana Kraska za slovenský debut (veková hranica do 35 rokov).

Výbor súčasne udelí aj prémie pozoruhodným dielam, ktoré neboli ocenené cenou.

Ceny a prémie možno udeliť len občanom SR s trvalým pobytom na Slovensku za diela realizované na Slovensku.

Do úvahy na udelenie ceny prichá-

dajú diela z oblasti prózy, poézie a literárnej vedy, esejistiky, literatúry pre deti a mládež, literatúry faktu a dramatickej tvorby realizovanej v divadle, rozhlase, filme, televízii.

V tejto súvislosti sa obraciame na všetky vydavateľstvá krásnej literatúry na Slovensku, ako aj na autorov diel, aby do 15. marca poslali návrhy na ocenenie a premiovanie najlepších knižných diel, ktoré vyšli v roku 2009 v 1. vydaní. Knihy poslané po tomto termíne nebudú akceptované. Návrhy musia obsahovať stručnú charakteristiku diela, osobné dáta a adresu autora.

S návrhmi treba poslať tri (minimálne však jeden) výtlačky navrhnutého diela na adresu:

Literárny fond
Sekcia pre pôvodnú literatúru
Grösslingová 55
815 40 Bratislava 1

Ďalšie informácie poskytne PhDr. Anna Bédiová tel.: 02/ 52 96 35 29, bediova@litfond.sk.

Literárne Košice Jána Štiavnického

Mesto Košice, kabinet výskumu detskej reči a kultúry PgF PU a Knižnica pre mládež mesta vyhlasujú 15. ročník súťaže *Literárne Košice Jána Štiavnického*.

Zapojiť sa môžu žiaci 5.-9. ročníkov základných škôl a osemročných gymnázií zodpovedajúci tejto vekovej kategórii básňami a poviedkami na témy: Moje stretnutie so Zmocom Zelenáčikom (Ján Štiavnický: Dobrý Zmok a iné rozprávky), Podivuhodná návšteva z inej planéty

a Príbeh starého svietnika. Maximálny rozsah prác sú 3 strany formátu A4, t. j. 90 riadkov. Každý súťažiaci môže zaslať maximálne dve práce, každú v 4 kópiách s uvedením mena, témy, adresy školy, triedy a mena pedagóga. Súťažné práce treba zaslať do 5. marca 2010 na adresu: Knižnica pre mládež mesta Košice, Tajovského ulica 9, 040 64 Košice. Súťažné práce nesmú byť zaslané do iných súťaží.

-r-

Vyhodnotenie súťaže Báseň 2009

Odborná porota vyhodnotila šiesty ročník celoslovenskej literárnej súťaže Báseň 2009, ktorú vyhlásilo vydavateľstvo DAXE a redakcia časopisu Maxík. Zapojilo sa do nej 248 žiakov základných škôl a osemročných gymnázií.

1. kategória (1. a 2. ročník ZŠ):

1. Matúš Bačík, Banská Bystrica
2. Justína Debnáriková, Slovenská Lupča
3. Líza Hazuchová, Dolný Kubín

Prémia:

Žofka Dzubáková, Bernolákovo

2. kategória (3. a 4. ročník ZŠ):

1. Emma Štullerová, Trnava
2. Roman Berešík, Partizánske
3. Veronika Žemberová, Mníšek nad Popradom

Prémie:

Jana Veleva, Dolné Orešany
Patrik Norovský, Semerovo
Samuel Ďurkáč, Topoľčany

3. kategória (5. až 9. ročník ZŠ a príslušné ročníky osemročných gymnázií):

1. Aneta Hodorová, Humenné
2. Richard Kasčák, Bzenov
3. Matúš Prokeš, Bratislava

Prémie:

Dominika Jajčišinová, Lipovce
Janka Biganičová, Stará Lubovňa

Porota ocenila aj aktívny prístup škôl pri vyhľadávaní a usmerňovaní literárne nadaných detí. Patria medzi ne školy: ZŠ Moskovská, Banská Bystrica; ZŠ Jesenského, Bratislava; ZŠ Sama Cambela, Slovenská Lupča; ZŠ Janka Matúšku, Dolný Kubín; ZŠ Bernolákovo; ZŠ s MŠ Mníšek nad Popradom; ZŠ s MŠ Dolné Orešany; ZŠ Semerovo; ZŠ Tribečská, Topoľčany; ZŠ Jána Švermu, Humenné; ZŠ s MŠ Bzenov; ZŠ s MŠ Lipovce; ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Lubovňa.

Debut
Rasťa Piška

Humorista Rasťa PIŠKO predstavil 13. januára v bratislavskom Svente knihy svoj knižný debut *Hačava* s podtitulom *Spomienky péesáka*. Dej sa odohráva pred zhruba tridsiatimi rokmi a jeho hrdinami sú vojaci, ktorí dva roky strážili hranice so Západom. Autor priznáva autobiografické prvky: „Tri štvrtiny toho, čo v románe opisujem, som zažil na vlastnej koži...“. Pri uvedení knihy autorovi pomáhali Peter Marcin, Štefan Skrúcaný a skupina Jednôfázové kvasenie.

-r-

Nevyužité myšlienky

Nikdy nebuď so ženou, ktorú je možné opísať jednou vetou.

Eva Borušovičová: Urobíme všetko, čo sa dá, Vydavateľstvo Slovart 2009

Hviezdoslav v interpretáciách

Bratislava, Literárne informačné centrum 2009. Zostavil a edične pripravil Ján Zambor

Hviezdoslav, pseudonym básnika, o ktorom sa zvykne vraviť v superlatívoch. Odpovede na anketové otázky sa obyčajne nesú v znamení súzvuku hlasov o „najväčšom slovenskom básnikovi“, aby sa hneď vzápätí dodalo, že jeho poézia je síce „veľká“, ale zároveň aj „ťažká“, písaná „nezrozumiteľným“ jazykom, určená pre hrstku zainteresovaných. Hľadáme výhovorky, prečo ho nečítať. Ján Zambor napriek tomu, a či práve preto, inicioval onu hrstku zainteresovaných, aby ukázal, že Hviezdoslavova poézia má aj dnes schopnosť oslovíť. Výstupom z júrovej vedeckej konferencie konanej na Katedre slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofickej fakulty UK v Bratislave je zborník *Hviezdoslav v interpretáciách*.

Zambor je editorom, ktorý chce zapojiť našu literárnu vedu do aktuálnych európskych prúdov. Interpretáciám básní Hviezdoslava, ktoré si každý z účastníkov vedeckej konferencie vybral slobodne, pričom jediným kritériom bola „univerzálna umelecká platnosť“ básne, resp. jej „predpokladaná blízkosť súčasnému čitateľovi“, predchádza uverejnenie textu interpretovanej skladby. Zborník *Hviezdoslav v interpretáciách* sa tým stáva komentovanou antológiou. Pozoruhodným faktom pri tom je, že všetci interpreti siahli po Hviezdoslavovej lyrike.

Ladislav Šimon interpretuje básne z cyklu *Sonety*. Sú mu kozmogonickým, rozpory pozemského sveta prekonávajúcim hlasom, ktorý sa svojou kresťanskou orientáciou snažil nahradiť tmú pesimizmu svetlom optimizmu.

Monika Kekeliaková sa zahlbila do *Žalmy žaloby*. Smútok, ako primárny pocit lyrického subjektu, je v jej inter-

pretácii úzko spätý so sakrálnym priestorom, v ktorom je prežívaný, a s profánnym priestorom, v ktorom sa kreuje.

Anna Valcerová interpretuje báseň *De profundis*. Báseň osobnú, nie subjektivistickú. Podľa Valcerovej je impulzom „modernizmu v lone realizmu“. Hviezdoslav pri nej pamätal aj na národ, predostrel v nej svoj vzdor voči Bohu, svoje pochybnosti, nádeje i zmierenie sa.

Ján Zambor nazrel do básne s incipitom *Ó, prečo nie som víchrom*. Hviezdoslav je pre interpreta moderným intelektuálom. Vzduch, voda, oheň, tri podoby jeho lyrického subjektu, sa búrka voči mravnej degenerácii trhu nielen prostredníctvom sémantiky jednotlivých veršov, ale aj obraznosťou, zvukom, skladbou verša, témou, intertextovosťou, významovou variabilitou skladby, jej grafickou semiotizáciou.

Andrea Rubaninská nadviazala na Zamborovu interpretáciu prehĺbením pozornosti voči syntaktickej rovine recipovanej básne, Hviezdoslavove vetné inverzie a periódy v rámci širšieho významového úseku básne sú pre ňu prejavom schopnosti autora gradovať pátos.

Ján Gbúr sa empaticky vkladil do Hviezdoslavovej básne *Nie: teba, slnko slávné, neovláda*. Nachádza v nej solárny princíp, ktorým básnik vytvára priestor harmónie. Upozorňuje na kontrast medzi zmyslom textu básne a komentárom, ktorým ju vo svojej korešpondencii sprevádzal sám Hviezdoslav.

Barbara Suchoň-Chmiel a Rafaľ Majerek nám priblížili skladbu *Hľadám sa, hľadám*. Načreli do poľského vnímania autorovej poézie, nabadajú vnímať Hviezdoslavovu lyriku f-

lexívne. Sú si vedomí, že P. O. Hviezdoslav nedáva definitívne odpovede. A ani ich od neho nechcú. Zmysel interpretácie básnikovej poézie pre dnešného čitateľa vidia v pýtani sa.

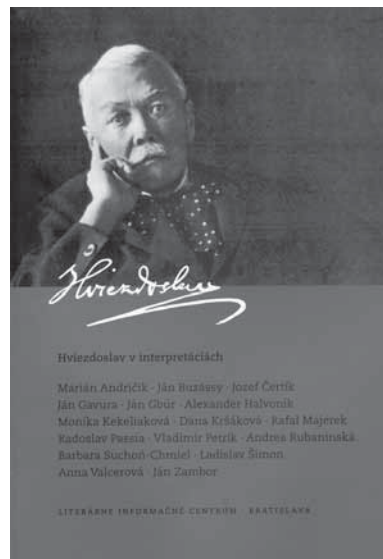
Radoslav Passia si zvolil báseň *Už na postati úvratiach*. Jej zmysel vidí vo vyslovení pocitov starnúceho básnikového subjektu: ten odoláva biologickej nevyhnutnosti príklonom k umeniu.

Marián Andričík uvažuje pri čítaní trojdielneho sonetu *Prekladajúc Hamleta* o svojej čitateľskej ostýchavosti voči Hviezdoslavovi. Ukazuje tým, že kritickým čitateľom sa človek nerodí, musí sa ním stať. Interpret sa ním po rokoch bojov s Hviezdoslavovou lyrikou stal. Podáva verzologický rozbor textu, poukazuje na jej prekvapujúcu petrarcovskú formu.

Ján Buzássy interpretuje báseň *Som na vrchole ľudského veku*. Jej príležitostný charakter, Hviezdoslavova päťdesiatka, mu umožnil stretnúť sa s textom, ktorý bilancuje. Buzássy vníma čítanie tejto skladby ako zmysluplné nazeranie vzostupov a pádov ľudského vnútra, s ktorým nemožno nediskutovať.

Jozef Čertík sa pri výklade zmyslu básne *Čo je človek* neváhal ponoriť do tajov odvekých filozofických otázok, aby ukázal, že Hviezdoslavova lyrika je ich integrálnou súčasťou. V zápase s fenoménom času sa jej lyrický subjekt pokúša o odpovede pýtaniím sa.

Ján Gavura interpretuje báseň *Postrán cesty topole*. Je to čítanie pozoruhodné svojimi podnetmi. Parnasizmus je podľa neho len maskou básnika, jeho vnútorné cítenie je staršie. Nedoceniť genézu symbolu sokola; má podľa nás v básni najmä tento zmysel. Alegóriou je až sekundárne. Napriek tomu vnímame Gavurovu in-

terpretáciu, predovšetkým ním vnímanú paralelu s Kraskovou skladbou *Topole* ako konštruktívnu cestu na rozšifrovanie procesov na ceste od realizmu k moderne.

Dana Kršáková číta báseň *Že zvuky mojej citnej lýry* ako výraz klasicizujúceho prejavu jej autora. Hviezdoslavov text vníma ako výraz presadzovania idey, nie estetického zámeru. Poetika parnasizmu podľa nej básnikovi uškodila, napriek tomu je jeho náčrt rozporu medzi spoločenským a osobným moderné.

Zborník *Hviezdoslav v interpretáciách* si zvolí každý čitateľ, ktorý napriek tlaku percepčnej náročnosti Hviezdoslavovej poézie pocíti potrebu s ňou diskutovať. Táto poézia, ako ukazujú viaceré zo zmienovaných interpretácií, vytvára zmysel prepájaním zvukovej, tropologickej, verzologickej a sémantickej zložky. Výsledkom pochybujúceho intelektu Hviezdoslava sú najmä básne *Letorostov*, *Steskov*, *Žalmov a hymien*, ale aj *Prechádzok letom*, ktoré si spoluautor zborníka zvolili v presvedčení, že sú stále aktuálnym komunikátom.

Peter Mráz

Ildikó Drugová: Kultúrne tradície v poézii Josifa Brodského

Bratislava, Univerzita Komenského 2009

Prvá slovenská monografia o jednom z najvýznamnejších európskych básnikov druhej polovice 20. storočia a dosiaľ poslednom ruskom nositeľovi Nobelovej ceny za literatúru (1987) je plodom dlhodobého vedeckého záujmu autorky o poéziu Josifa Brodského. Monografia má tri časti: *Život a tvorba Josifa Brodského*, *Duchovné hodnoty a kultúra v priestorových modeloch*, *Svet ako kniha. Od písmena k vesmíru poézie*. Autorka sa pokúsila o pohľad z viacerých uhlov a cez rôzne optiky, zamerala sa na také prístupy, ktoré, vychádzajúc z temer dôverného po-

znania Brodského textov, považovala za určujúce.

V prvej kapitole predstavuje I. Drugová čitateľovi J. Brodského nielen ako básnika, ale aj ako disidenta žijúceho v USA, ako profesora na rôznych amerických vysokých školách, ako dramatika, kritika či esejistu. Až „detektívne“ pútavé je čítanie o Brodského vzoroch v poézii, autorka pátra po konkrétnych zhmotneniach týchto inšpirácií vo veršoch a svoje zistenia argumentuje i autobiografickým materiálom. Srdcom monografie je druhá a tretia kapitola, ktoré sú spoločne zacielené na

podstatu Brodského *básnického vesmíru*. V druhej kapitole Drugová uvažuje o opozíciách duchovné/materiálne (chrám/mesto), v tretej kapitole sa ponára do hĺbky grafickej, resp. zvukovej, roviny Brodského poézie, lebo obe sú navzájom úzko prepojené a hrajú aktívnu úlohu v Brodského systéme obraznosti. Autorkine závery v týchto kapitolách sú podložené Brodského tvorbou v origináli aj v dostupných slovenských prekladoch.

Osoba a tvorba J. Brodského ostávajú do dnešných čias svojím spôsobom neobjaveným (a nedoceneným)

bohatstvom a právom by si zaslúžili väčšiu pozornosť slovenského literárnovedného spoločenstva. Napriek tomu, že „máme“ knižný preklad Brodského (Ján Štrasser), môžeme s polutovaním konštatovať, že slovenská literárnovedná reflexia sa mu venuje zatiaľ len sporadicky, a práve preto treba vecne, ale vysoko oceniť prínos tejto monografie, ktorá je odborne inšpiratívnym výsledkom nielen vedeckého a prekladateľského, ale i čisto ľudského/čitateľského záujmu I. Drugovej o básnickú tvorbu J. Brodského.

Lucia Mattová

KNIHA ROKA 2009

Stav k 5. januáru

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. J. Banáš: Zastavte Dubček! – Ikar	63
2. O. Malý: Mocipánov služobník – Tribun EU	62
3. M. Kenda: Epidrámy a Epidraky – DAXE	54
4. B. Kortman: Sliach – Knižné centrum	32
5. B. Filan: Klimtov bozk – Vydavateľstvo Slovart	31

DEBUT ROKA

1. M. Tuma: Čaša plná lásky – Knižné centrum	40
2. G. Weissová: Diagnóza F 50 – Evitapress	25
3. I. Dobráková: Prvá smrť v rodine – Marenčin PT	16
4. V. Strýček: Bankrot. Chcete prežiť? – Perfekt	11
5. D. Grún: Manuál – Ars Poetica	10

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	60
2. DAXE	50
3. Vydavateľstvo Slovart	43
4. Knižné centrum	42
5. Slovenský spisovateľ	29

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2009

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

(autor, názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2009 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2009. Uzávierka ankety je 15. marca 2010.

BIBLIOGLOSSÁR

John Hart

INTRIGÁN

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009

Preklad Vladislav Gális

V napínavom trileri z právnického prostredia predstavil autor rodinu Pickensovcov s jej zložitými rodinnými vzťahmi. Ústrednou postavou je právnik Jackson Workoman Pickens – práve bol vo väzení u klienta, keď sa dozvedel, že sa po 18 mesiacoch našlo telo jeho otca Ezru Pickensa, známeho miestneho právnik. Túto nepríjemnú zvest oznámil sestre Jean, ktorá s otcom nevychádzala dobre a manželke Barbare. Polícia po predbežnej obhliadke usúdila, že ide o vraždu a začala vyšetrovať. Vyšetrovanie sa odvíjalo od momentu, keď Ezra odišiel z domu a viac sa nevrátil, a zrazu začal mať Workoman problémy: hľadal v otcovej pracovni zbraň a druhý deň ho našla sekretárka pod schodmi v bezvedomí. Potom tvrdil, že po ňom niekto hodil stoličku, ale neverili mu a nakoniec sa ocitol vo väzení. Zložitá a nepredvídateľná udalosti, rozmotávanie kľbka klamstiev, poloprávd prelínajúcich sa so skutočnosťou, hľadanie objektívnej pravdy zo strany polície aj obžalovaného je doslova „nabité“ napätím. Je to triler, ktorý čitateľa iste nesklame.

Richard Scarry

NEPOSUŠNÉ PRASIATKO

Bratislava, SPN – Mladé letá 2009

Preklad Magda Baloghová

Leporelo pre najmenších prináša príhody dvoch bračiek. Sú to rozdielne prasiatka: prasiatko ÁNO a prasiatko NIE. Prasiatko NIE sa stále len mračí, je tvrdohlavé a každému hovorí: „Nie!“ a navyše sa mu nechce ani poslúchať. Raz ale prasiatko NIE ochorelo a jeho braček sa oň začal pozorne starať a liečiť ho. Keď prasiatko NIE vyzdravelo, veľmi sa zmenilo...

ŠKOLA VOLÁ!

SPOZNAJ, NÁJDI, POROVNAJ

Bratislava, Vydavateľstvo

Fragment 2009

Onedlho budú pre mnohých z nás na programe dňa zápisy detí do škôl. Veľmi vhodne ešte predtým vydavateľstvo Fragment vydalo knižočku *Škola volá! Spoznaj, najdi, porovnaj*. Kreslené úlohy zamerané na pozorovanie, rozlišovanie a dôvtip dokážu zaujať a potrápiť nejednu malú hlavičku, občas aj rodičov. Či dieťa úlohy zvládne alebo či pri nich vôbec vydrží sedieť, to je jednou z psychosociálnych charakteristík, ktoré by rodičov mohli zorientovať pri otázke, či dieťa poslať do školy alebo radšej pri „nevychádzajúcich rokoch“ počkať. Dalo by sa povedať, že zábavná knižka môže byť pri pochybnostiach akýmsi prvým preskúšaním. Hravé kresby doplnia bonus, tiež z rodu hravosti: karty na veselí kvarteto, len ich rozstrihať a zasadiť spolu deti a dospeláci za jeden stôl. Kto vyhrá?

-lč- -msch-

Beata Štrauchová: Sudoku lásky

Začínajúca slovenská autorka Beata Štrauchová pochádza z Prešova. Po maturite sa presťahovala do Košíc, kde vyštudovala Právnickú fakultu UPJŠ a kde dodnes žije so svojou rodinou. *Sudoku lásky* je jej románovým debutom. Cez osudy hlavných postáv ukazuje, že hľadanie lásky – rodičovskej, mileneckej či partnerskej – býva niekedy rovnako zložitá ako riešenie populárneho hlavolamu.

kom, zhnusený sám zo seba. Izba bola pre-
siaknutá alkoholovým pachom a na zemi sa
válala, nehanebne ho napodobňujúc, prázdna
flaša od whisky. Prisahal si, že to už nespraví,
ale po čase opäť nezvládol zničujúcu bolesť
a znova ju zalial riadnou dávkou alkoholu.
V tej príšernej úzkosti udieral hlavou do van-
kúša a zatínal päsť.

Všetko sa skončilo vo chvíli, keď ho raz ráno
Sandra našla v obývačke, smrdiaceho, s týž-
dňovým strniskom a prázdnu flašu v ruke.
Keď otvoril oči, stála nad ním so smutným vý-
razom v tvári, ale pevne zovretými perami,
ktoré zakrývali zhnusenie.

„No super! Do práce nechodíš, slopeš, ak
tebe toto pomáha zabudnúť, čo mám robiť ja,
aby som si tiež nejak pomohla? Pridať sa
k tebe?“

Odišla skôr, ako stačil čokoľvek povedať.
Vlastne ani nebolo čo povedať, a tak s alkoho-
lom prestal. Noci boli opäť nekonečne dlhé,
únavné a alkoholové zabudnutia vystriedali
nočné mory. Často sa mu sníval sen, v ktorom
Ivana sedela zakliesnená v zdemolovanom
aute, vystierala k nemu zakrvavenú ruku a zú-
falo ho prosila, aby ju zachránil. On iba nečinne
stál na kraji cesty a nemohol sa k nej do-
stať. Nohy ho napriek jeho obrovskej snahe
nechceli poslúchať a on nedokázal spraviť ani
krok. Ivana zatiaľ kričala tak veľmi, že sa na
ten krik vždy zobudil. Až keď sa celý vydesený
a spotený posadil na posteli, uvedomil si, že
to v skutočnosti kričal on.

V tie rána vstával dolámaný a s červenými
páliacimi očami. Bezradne blúdil po kuchyni,
keď sa nešťastný a nemotorný pokúšal pripra-
viť Sandre raňajky a desiatu presne tak, ako to
robila jeho žena. Prvý týždeň po Ivaninej smr-
ti sa im o domácnosť starala Ivanina mama,
ale rýchlo odmietli jej ďalšiu pomoc. Pohľad
na ňu, uplakanú a čiernu, im trhal srdce. Chy-
tala do rúk veci svojej dcéry a liala na ne slzy
zúfalej matky. Jej bolesť bola ľudsky pochopi-
teľná, ale im obom ubližovala. Odišla od nich
sklamaná. Asi cítila potrebu, či skôr povin-
nosť, nahradiť mŕtvu dcéru. Najmä Sandra
nevládala počúvať jej neprestajné náreky a ne-
ustále pripomínanie: „Keby tu bola tvoja
mama, chuderka...“ „Toto nerob, dieťa moje,
to by ti mama nikdy nedovolila!“ Alebo:
„Mama by určite chcela, aby si to spravila tak-
to.“ Snaha sa jej rozhodne nedala uprieť, napriek
tomu, čo prežívala, sa usilovala udržiavať
chod domácnosti, ale vydržať s ňou dvadsať-
štyri hodín denne nedokázali.

Po jej odchode nechával Viktor všetky skrin-
ky v kuchyni otvorené, aby mal aspoň akú-
táku šancu zapamätať si, kde majú čo ulože-
né. Nikdy predtým sa o to nemusel starať.
Jeho žena sa vzorne starala o domácnosť a on
považoval za samozrejmosť, že mu vždy po-
dala všetko, čo potreboval. Predtým si to ne-
uvedomoval. Zrazu stál sám prostred kuchyne
a pripadal si ako opustené šteňa. Sandra bola
v rovnakej situácii ako on. Mala však jednu
veľkú výhodu. Bola primadá, aby sa vedela
o seba postarať, a teda očakávala od neho, že
to spraví za ňu. Nepopierateľne bola aj poriad-
ne rozmaznaná a veci, ktoré by už mohla uro-
biť aj sama, nechávala naňho. Ich prvé samos-
tatné raňajky vyzerali zúfalo. Dojedali studen-
é masťné hrianky, ktoré prezieravo, aspoň tak
si to vtedy Viktor myslel, odložil z predchá-
dzajúceho rána do chladničky. Čaj, našťastie,
vedel uvariť, ibaže zabudol kúpiť kryštálový
cukor, tak si ho osladili práškovým. Väčší probl-
ém mu robila desiata. Nakoniec to vyriešil
tak, že dal Sandre peniaze, aby si cestou do
školy niečo kúpila sama.

Keď po dvoch týždňoch stál ráno uprostred
neporiadku, bolo mu jasné, že takto to nemô-
že nechať už ani deň. Kuchynka sa strácala
v kope neumyťého riadu a pohádzaných igeli-
tových tašiek z náhodných nákupov. V kúpeľ-
ni sa z preplneného koša na zem vyvalila špi-
navá bielizeň.

„Sandra!“ vyklonil sa z kúpeľne a zakričal na
dcéru.

Odpovedalo mu ticho, mal pocit, že je v byte
sám.

„Poď sem, prosím ťa! No pozri, ako to tu vy-
zerá, takto to už fakt nemôžeme nechať. Veď
je tu ako v chlieve. Večer mi musíš pomôcť!“

„Akože ja?“ vykukla z izby a úprimne sa za-
čudovala, pričom sa jej oči dvojnásobne zväč-
šili.

„Nie, americká ministerka zahraničných
vecí! Kto iný? Si predsa dost veľká, nie? A vieš
čo? Začni upratovať hneď, ako prídeš zo školy.
Je piatok, času máš habadej!“

„Už to za nás nikto iný neurobí,“ dodal smut-
ne a rýchlo vyšiel z kúpeľne.

Keby sa obzrel, z grimasy na tvári svojej dcé-
ry by ľahko pochopil, že jeho slová sa rozhod-
ne nestretli s pochopením.

„Akože tu teraz budem robiť slúžku?“ za-
hndrala Sandra pre seba.

Našťastie, Viktor nepočul jej slová. Sandra
mykla plec om a vrátila sa do svojej izby. Bola
rozhodnutá, že nebude mlieť drahocenné
voľno na špinavé domáce práce. Napokon, aj
tak mala dohovorené stretko s kamoškami.
Ale o tom nemala chuť s otcom hovoriť. Nikdy
si s ním nerozumela. O dva týždne bude mať
pätnásť a v jej živote to prinesie isté zmeny.
Keby tu bola mama... Všetko by bolo iné.
Nechcela vyzeráť ako malá, ale veľmi túžila
byť s ňou. Každý večer, keď ležala a hľadela do
tmy, myslela na ňu a tichý plač sa proti jej vôli
postupne menil na vzlykanie. Vtedy prichá-
dzal otec a ticho si sadal na pelast postele.
Nehovoril nič, ale nežné pohľadania hovorili
zaňho. Vedela, že trpí rovnako ako ona, ak nie
ešte väčšmi. Každú noc počula, ako potme
blúdi bytom a zadržiava bolestné vzdychy až
tak, že zneli ako hlboké nadýchnutia. Nechce-
la myslieť na bolesť, ale tá sa jej zaryla hlboko
do duše.

Viktor vytiahol zo skrine posledné čisté trič-
ko a natiahol ho na seba. Bolo pokrčené. Aj
pranie ho dnes čaká! Ako to len zvládala? Ako
to robila, že všetko stihla? Bol aj nebol rád, že
je posledný pracovný deň. Aspoň bude mať
čas všetko dobehnúť. No na druhej strane
bude sám. Teraz mu bolo najlepšie v práci.
Rozhodol sa, že dnes sa pokúsi niečo uvariť
na večeru. Špagety alebo toasty. To je ľahké.
Sandra už dávno nič poriadne nejedla. Ani on.
Cítil, že nohavice mu padajú a pred totálnym
fiaskom ho zachraňuje iba opasok. V kuchyni
si všimol, že sa Sandra čudne oblieka. Veľmi sa
v tom nevyznal, ale pripadala mu ako chodia-
ca reklama na sekáč.

„Prosím ťa, čo to máš na sebe? Vyzeráš po-
chybne. Aj vlasy máš akési strapaté. Nepripa-
dáš si ako debil?“

Obchádzal ju zo všetkých strán a skúmavo si
ju obzeral.

„Tuším, že na zadku máš atramentovú škvr-
nu. Alebo to je srdiečko? Počkaj, daj preč tú
ruku!“

Pokúšal sa odtiahnuť jej ruku, ktorou si za-
krývala inkriminované miesto.

„Oco, prestaň! Nemám si čo obliecť. A vlasy
mám také ako vždy. Nie som malé decko. Mo-
hol by si mi prihodiť nejaké euro?“

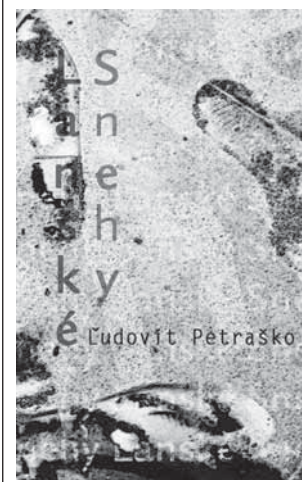
Lišiacky sa k nemu privinula.

V poslednom čase nemala problém s rozha-
dzovaním peňazí, to si uvedomoval aj Viktor,
napriek tomu jej ich mlčky podal. Pravdopo-
vediac, vyhovovalo to nielen jej, ale aj jemu.
Aspoň sa nemusel starať o desiatu. Aj tak
doma nič poriadne nemali. Dal jej posledné
dva kusky chleba, na ktoré nakrájal syr, a vlaž-
ný čaj. Iba ten si dal Viktor spolu s ňou. Usta-
vične bola hladná. Ich spoločné raňajky bývali
teraz ponuré a obaja sa pri nich cítili ako cu-
dzí ľudia, ktorých dokopy zvedla iba čudná
náhoda. Nemali si veľmi čo povedať. Zrazu aj
ich spoločné hádky sa stali nudnými a tráp-
nymi. Také boli teraz ich rána. Z domu vychá-
dzali naraz, ale hneď pri bráne sa každý
z nich rozbehol opačným smerom. Mohli ísť
aj spoločne, ale prežiť nešťastie ich nezbliži-
lo, naopak. Aspoň cez deň cítili potrebu od-
dýchnuť si od seba, od vzájomného prežíva-
nia bolesti.

Úryvok z románu, ktorý vo februári vyjde
vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ.

Sneh, ktorý sa neroztápa

Ludovít Petraško: Lanské snehy
Košice, Pectus 2009

Žáner doku-
mentárnej prózy
ma nikdy zvlášť
nelákal, no keď
som pred nedáv-
nom našiel na
pracovnom stole
knihu univerzit-
ného pedagóga,
aktívneho pub-
licistu, recen-
zenta, scenáris-
tu rozhlasových
hier, prekladate-
ľa a kritika pre-
kladu Ludovíta
Petraška, za-
štekli ma v bru-
chu motýliky očakávaní: pôjde o „povinnú
jazdu“ alebo o pútavé čítanie? Podľahol som
vábeniu a neolutoval som.

Už typografické odlišenie prezrádza koncep-
ciu dvoch dejových línií. Prvá je primárne lo-
kalizovaná do širšieho okolia autorovho rodiska
v už zaniknutých Šarišských Lúkach pri
Prešove a má intímnejší ráz. Formou rodinnej
kroniky zachytáva zlomové premeny našej
histórie: zásah oboch svetových vojen do živo-
ta „obyčajného“ človeka, obdobie prvej i dru-
hej ČSR, no hlavne časy vírivých povojnových
udalostí. Tie sú azda najplastickejšie zobrazene
v 3. kapitole, mapujúcej éru komunizmu
(a či „iba“ socializmu) na Slovensku: od pô-
rodných bolestí cez tzv. normalizáciu až po
posmrtné krčce. Hoci sa Petraško bez ruka-
vičiek dotýka hlavne tej neľudskej tváre tohto
-izmu, nebije sa do prs, neuväzuje slučky a ne-
podkopáva stolce – nikomu (ani sebe nie). Za
opismi krušných chvíľ cítiť spravodlivé roz-
horčenie, ktoré miestami prechádza až do de-
tinského vzdoru. Pôvabná veta, ktorú ešte ako
mladík adresoval do tváre jednému z ruských
okupantov (a svedčiaca o vtedajšej Petraško-
vej ochote naučiť sa po rusky) „*My lubim Dub-
čeka!*“ hovorí jasnou rečou o jeho politickej
orientácii. V knihe však nájdeme nielen výpo-
vede úmorné, ale aj humorné. Tých je síce asi
len ako vlčích makov v láne pšenice, no o to sú
výraznejšie, o to viac dokladujú aranžmán celého
diela. Autor v nich vykresľuje napr. svoje
prvé konfrontácie s ženskou nahotou, samoz-
rejme, odohrávajúce sa na stránkach zahra-
ničných časopisov či plátnach kín v uvoľnenej-
ších 60. rokoch.

Sporadické tóny trpkého sarkazmu sa vyos-
trujú v kapitole *James Bond a Mata Hari*, kde
začínajú hraničiť až s „politickou nekorek-
tnosťou“ – no plným právom. Veď ako inak sa
dá písať o podmienkach otcovho zajatia v ra-
kúskom Kaisersteinbruchu alebo o jeho odsú-
dení na sedem rokov väzenia na základe po-
dozrení, ktorých formulácie (citovane priamo
zo spisov estébe) hraničili s čírou fantazma-
góriou? A napokon, Petraško neobchádza ani
iné, ešte osobnejšie témy. Bez zbytočného pá-
tosu sa zveruje s prežívaním smrti svojich
blízkyh: otca, starej mamy, tety. Je sympatic-
ké, aký prostorek zostáva pri odhalovaní ro-
dinných vzťahov alebo obnažovaní vlastných
koreňov.

Druhá línia sa odvíja od rozprávania istého
Karola Manika. Značnú časť prvej svetovej voj-
ny prežil na fronte, aby po prevrate začal od-
znova za veľkou mláku. Tieto riadky sú au-
tentickým svedectvom o tom, že ani život
v Kanade nebol prechádzkou ružovou záhra-
dou, že ani tu ľudia neoberali doláre zo stro-
mov a pri zarabávaní na chlieb museli každo-
denne prekonávať množstvo príkorí.

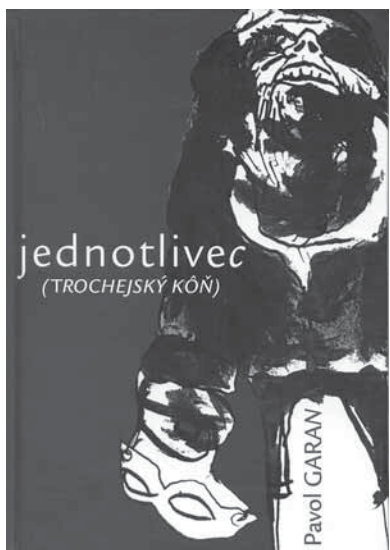
Nie je ľahké nájsť strešný atribút pre Petra-
škovo knihu. Určite nie je ani obžalobou, ani
obhajobou, už vonkoncom nie narcistickou
bibliografiou. Je skôr svojráznou, no úprim-
nou retrospektívou na udalosti zasahujúce
i presahujúce seba samého; na udalosti, ktoré
determinovali život (či neživot) mnohých
z nás. A hoci ide o dokumentárnu prózu, nie
všetko je dokumentovateľné alebo priam uve-
riteľné. To fiktívne, beletristické, má text za-
traktívniť, poľudštiť. To ostatné je však nepre-
hľadateľným kusom našej historickej reality
– snehom, ktorý je už síce lanský, no zamrázi
i dnes.

Ján Čakanek

Okrem iného...

Pavol Garan: *Jednotlivec (Trochejský kôň)*, Košice, Vydavateľstvo DALi 2009

Knižku mi daroval Pavol Garan, našťastie, lebo z obálky zmizol – keď ju držíte, palcom zakryvate meno autora. Napriek tomu Garan nepatrí k básnikom, ktorých máte po prečítaní jednoducho pod palcom a už vôbec nie v malíčku. Môžete ho mať v paži, ale tým o neho prídete a prídete o dosť veľa... Chceme tým okrem iného povedať, že sa mi nepáčila obálka. A ilustrácie: vždy som rád, ak má naša pôvodná poézia v knihách aj nejakú tú ilustračnú čiarku navyše okrem čiarok vo vetách, ale tieto machule mi vyslovene prekážali a už vôbec mi nesedeli s textami. Chceme tým okrem iného povedať, že autorovi textov niet veľmi čo vytknúť. Debutoval výbornou básnickou zbierkou *Smrť zahroteným prstom* (2007) a *Jednotlivec* je v zmysle kvality kontinuálny.

Tvorivé východiská má Garan v našej artistickej lyrike (Válek, Mihálik, Kondrót, Urban, Puchala a i.), ideové vo filozofujúcich básnikoch (M. Milčák, Jurolek a i.), charakter lyrického subjektu zas pramení v barbarskej generácii a jej grupačovskej verzii. Chceme tým okrem iného povedať, že dobrý básnik dovoľuje určiť rozdiel medzi východiskami a vlastným prínosom. Na základe rôznych pomerov tohto rozdielu sa dnes dá definovať každý autor a každá autorka slovenskej poézie. V Garanovom prípade tu hodnotovo pozitívne vystupuje vyváženosť, čo ho profiluje ako tradicionalistického lyrika, ktorý sústredenou reflexiou spracúva aktuálne zážitkové kurikulum. Chceme tým okrem iného povedať, že sústredenou reflexiou spracúva aktuálne zážitkové kurikulum asi každý druhý básnik, ale Garan svojou úprimnou či úprimne predstavovanou autenticitou vtáhuje čitateľa do vnútornej dynamiky subjektu. Práve táto ostentácia v prítomnom čase, osudové JA tu a teraz, tá možnosť pre čitateľa zdieľať prítomnosť subjektu a predovšetkým možnosť uveriť mu a jeho monológovi odvíjajúcom sa po veršoch, ktoré riadok po riadku znamenajú sebaobjavovanie, čitateľské objavovanie a objavovanie nových významov, to je špička *Jednotlivca*. Chceme tým okrem iného povedať, že dané objavovanie priamo súvisí so základnou a podstatnou funkciou poézie, teda: ak má mať poézia nejaké miesto v umení, kultúre, spoločnosti, všeobecne v človeku, potom musí

vlastnými prostriedkami dokázať samú seba, špecifický modus operandi, aký nenájdeme nikde inde. Garanovi sa to darí aj tým, že básnické šansóny, tragédie a tragikomédie završuje viazaným veršom. Podobne to robí Peter Bilý, ale jeho poéziu badeateľne degeneruje stúpajúce autor-ské sebavedomie. Garan je však skromný: pri zemi s nadhľadom. Chceme tým okrem iného povedať, že jeho poézia nie je písaná, ale komponovaná, a pokiaľ ide o intonačný cit, potom to je už teraz pán básnik! Prvá časť knihy *Revolver a neha* obsahuje básne vo voľnom verši s hravými tonickými a rýmovými väzbami, *Jednotlivec* pozostáva z ríspetov a *Balada ako vášeň* z osemveršových rond. Prvú a druhú časť akceptujem

bez jediného mäkkého f, tretia časť mi vadí už z princípu, z toho, že rondo vo veršoch slabičného rozsahu (6-5 slabík) príliš rýchlo segmentuje myšlienku: je to také tralala tralala ako pingpong, no niekoho práve toto melodické frázovanie môže okúzliť. Garan sa pre svoj estetický naturel postavený na viazanosti verša už vyskytol a vyskytne v diskusiách o súčasnom verši, o jeho voľnej či viazanej realizácii. Chceme tým okrem iného povedať, že diskusia či v súčasnosti voľný alebo viazaný verš, sú sračky. Keď je niečo veršom, je tým pomenovaná *inakosť* takejto „reči“ voči próze či bežným prehovorom. A je jasné, že viazanosť signalizuje tendenciu k tradícii, voľnosť verša zas tendenciu k modernejšej tradícii, vyplýva z toho dnes azda niečo vývinovo dôležité? Ide predovšetkým o posúdenie adekvátnosti celého básnického prejavu, o uznanie faktu, že dnes existuje množstvo poetík, ktoré môžu slobodne a presvedčivo existovať vo svojej výnimočnosti. Uberať jednej pridávaním druhej je smiešna piesočková hra na kritikov a na vedcov. Poéziu, ak už, treba vedieť, a Garan ju vie. Občas mi však celkové pesimistické, utrúpeň tematické ladenie s iskrami ironie a sebaíronie viazaná forma kolembavo ľubivou trochejskou metrikou už len zbytočne presálala. Chceme tým okrem iného povedať, že darovanému *Trochejskému koňovi* sa síce nemá pozeráť na zuby, ale pozrieť trochu na trochej? Prečo nie!

Radoslav Matejov

Rýchlo prečítam, pomaly zabudnem

Pavel Sibyla: *Niečo o orchideách*, Bratislava, Artforum 2009

Vydavateľstvo Artforum je mladučké, maličké a knižky až donedávna vydávalo skôr sporadicky. Pre mňa je znak AF na knihe akousi tajnou zárukou, že knižka bude kvalitná, dobrá, alebo aspoň nejakým spôsobom špeciálna. Vlni sa trošku rozbehlo, knižiek vydali viac a v novembri, medzi poslednými, uzrela svetlo sveta aj táto: *Niečo o orchideách*.

Jej autor Pavel Sibyla sa žije ako novinár písaním ekonomických textov. Pred časom zaujal náš malý literárny trh zbierkou poviedok *Coffee Stories*. Čítavé textíky oslovili kritikov a našli si čitateľov. Teraz sa vrhol na román.

Jeden novinár sa ma spýtal, či je tá kniha naozaj o orchideách. Musela som ho sklamať. Sibyla kvety použil iba ako metaforu, akési zrkadlo. Spojnicu medzi Hankou a kružnicou jej blízkych. Najbližší je jej Rišo, o desať rokov mladší priateľ, ktorého príchod márne čaká na oslave svojich tridsiatych narodenín. Okrem neho je tam však už pestrá zmeska ľudí – od jej otca cez najbližšie priateľky, striptéry, spolubývajúcего rapera až po náhodne zatúlanú jehovistku.

V zmesi udalostí a alkoholu na oslave Hanka spomína, ako prišla z rodných kopaníc do Bratislavy, ako žila v Londýne, ako sa zoznámila s Rišom. A sníva. Sníva o vlastnom kvetinárstve s orchideami, o tom, že raz si to nenápadne dievča, čo si tak veľmi neverí, konečne splní svoj sen. Jej frajer Rišo jej vravieva, že je „súčasťou tej skurvenej generácie. Ktorá prežila detstvo ešte za to-

tality, ale ja ani neviem, či to bola fakt totalita, pretože spomínate na tie časy s takou divnou nostalgiou a ani trochu so znechutením“.

Pavel Sibyla o tomto rozprávať vie. A môže. Pretože sám je súčasťou rovnakej generácie, námety problémov, o ktorých hovorí, čerpá priamo zo seba a zo svojich priateľov. To, že knižku píše v ženskom rode, mu napriek príležitostnej neohrabanosti a nie vždy vydareným dialógom, na konci určite radi odpustíme. Pochopíme, aké osobné sú v jeho živote Hankine príbehy...

Rovinami románu prechádza s ľahkosťou – s Hankou spomíname, cítime sa sami, dúfame, snívame a bojíme sa zmeny, chceme byť milovaní aj sa hneváme. Bavíme sa na oslave a čakáme niekoho. Niekoho blízkeho a celí sa trasieme pri každom ďalšom zazvonení. Sme sklamaní, keď to nie je on. A keď príde, rozumieme jej rozhodnutiu...

Niečo o orchideách je všeličo. Aj všeličo nie je. Nie je mojou knihou roka. Je však pre mňa knihou špeciálnou. Takou, čo rýchlo prečítam, no pomaly zabudnem. Takou, čo plynie sama, pretože súvisí aj s mojím životom. Pretože jej verím. Sibyla píše ľahko, bez zbytočných pátosov a generalizácií, a pritom sa dokázal dotknúť ak nie celej, tak podľa mňa určite aspoň veľkej časti tej jeho (a koniec koncov ešte tuším aj mojej) „skurvenej generácie“. A za to klobúk dolu. A Artforu vďaka za ďalší špeciálny kúsok do našich knižničník.

Lina Krišková

pohrebnú pieseň, potom išiel muž, ktorý skákal z jednej strany cesty na druhú, aby obišiel blato, pričom držal pod pazuchu malú truhlu.“ Postrehy anglickej vychovávateľky M. E. Stevensovej z východného Slovenska z roku 1865, in:

Od revolúcie 1848 – 1849 k dualistickému Rakúsko-Uhorsku
Literárne informačné centrum 2009

Dimenzie lyrického priestoru

Jana Bodnárová: *Koníky v cvale*, Bratislava, Perfekt 2009

Romantiku a dnes možno už aj exotiku poetického sveta otvára deťom mladšieho školského veku v novej knižke básničiek *Koníky v cvale* Jana Bodnárová. Trochu „strapaté“ veršičky navodzujú dojem detského spôsobu veršovania. Možno je to autorkino nastražené lákadlo, skrytá finta: aktivizuje detského čitateľa, aby pocítil pulzáciu rytmizovaného textu, a potom možno pokračoval sám vo vlastnom básničkovaní. Bol by to ideálny účinok knihy. Priznám sa, že to je predovšetkým moje želanie. Bodnárovej knižka má však tento potenciál.

Autorka spolu s ilustrátorom Jurajom Bartuszom pôsobivo predstavujú deťom dimenzie lyrického priestoru. Kontakt s čitateľom Bodnárová nenadväzuje priamočiaro prostredníctvom zaužívaných tém, ktoré zvyčajne vyjadrujú väzbu dieťaťa na každodenný život. Vyhlá sa aj častým prírodným témam spojeným s prežívaním cyklu ročných období. Napriek tomu každodennosť, príroda, intímny svet dieťaťa sa do básní dostali. Z dialky. Obrazne. Symptomatically Bodnárovej lyrickému priestoru. Motív *koňa* dominantne determinuje lyrický priestor. Raz vyjadruje vnútorný pocit, prežívanie – napríklad radosť: „Keď Danke kúpi otec zmrzlinu, / oblihuje si prsty hodinu. / Keď k tomu dostane i bicykel, / bude sa rútiť cestou ostošest. / Čosi v nej dupe, kričí, jasá. / Danka nevie, že je to koník štastia.“ Inokedy je „aktérom“ hry s imagináciou – napríklad pri zachytení prírodného prostredia: „Tancovali zelené víly / pri zelenom paparadí. / Zelené kone rosu pili, kým sa víly unavili. // Potom sa s nimi v zelenom svetle / ako cukor rozpustili.“ Niekedy

je nositeľom „minipríbehu“ zastupujúceho bežnú detskú skúsenosť – hojdanie na hojdacom koníkovi, maškrtenie marcipánového koníka, „kreslenie“ mrázu na okná. Minipríbehy majú aj fantazijný, rozprávkový alebo snový charakter.

V Bodnárovej básnickom jazyku prevažujú vizuálne až výtvarne pôsobiacie prvky. Motív *koňa* sa stáva efektným prostriedkom pri kompozícii scenérií a scén. Môže byť vyjadrením dynamického pohybu búrkových mračien na oblohe. Prvkom momentky, zachyteného okamihu, objektom výtvarného štúdia zaujímavých tvarov, alebo pohybu, či metaforického vyjadrenia pocitov, zážitkov, predstáv.

Takto sa motív *koňa* diferencuje v rôznych významových podobách. Významová škála motívu *koňa* je širšia. Od zobrazenia konkrétneho *koňa*, s druhovým rozlíšením jazdecký *kôň*, morský *koník*, *hojdač kôň*, *marcipánový kôň* až po abstraktné obrazy, v ktorých je motív *koňa* súčasťou obrazného vyjadrenia. Bodnárovej autorská stratégia je pôsobivá a pre dieťa aj veľmi užitočná. Podporuje vnímanie básnického textu. Tým, že autorka pracuje s jedným dominantným motívom v celej zbierke, dieťa môže podvedome vnímať, ako sa rozvíja, buduje autorský jazyk. Cvičí sa v hlbšom porozumení poetického vyjadrenia.

Jana Bodnárová patrí k autorkám, ktoré sa neboja experimentovať. Sympatické je, že nemá obavu posunúť latku čitateľovi vyššie, aj keď riskuje, že to na prvý pohľad nevyznie ako komerčne ústretový počin.

Timotea Vráblová

Éra korektúry slova

Tomáš Štrauss: *Toto čudesné 21. storočie. Esej o aktuálnej súčasnosti*, Bratislava, Kalligram 2009

Kniha nášho popredného teoretika a kritika umenia Tomáša Štraussa bola mojim najpovabnejším čitateľským zážitkom od slovenského autora v uplynulom roku. Dobrých esejí je ešte stále ako šafranu a popasovať sa s kráľovnou publicistických žánrov je ešte stále kumšt. Ten Štraussov spočíva najmä v schopnosti dávať veľké množstvo informácií do pôsobivého kontextu. Je to pokus o rekonštrukciu kontextu, o presadenie vnímania prítomnosti ako nadväznosti či predĺženia známeho a zaužívaného. Takýto postup v sebe nesie riziká nesprávneho pochopenia tých aspektov vývoja, ktorým sa autor nevenuje. A Štraussov kniha v úvodných pasážach pokrívka a nestačí dychom za veľkolepým jadrom práce, ktoré vyvrcholilo v tretej a štvrtej kapitole.

Je to citelné najmä v tých miestach, kde autor vtáhuje do hodnotenia súčasnosti ani nie tak politiku, ako úzkoprú, sebavedomo hlásanú ideológiu. Nesvedčí mu to a tento povrchný náter ostro kontrastuje s hlbavými pasážami o komunikácii a umení. V týchto politizujúcich častiach dokonca nahrádza uvažovanie plochými až nekompetentnými odsudkami. A tak šílené koncepcie považuje za pravícové, pravícové

za liberálne, liberálne za ľavicové a ľavicové za šílené. Až keď vypláva z týchto neistých vôd, odkryje nám oceán hlbokého poznania gradujúceho už v spomínanej tretej kapitole skúmajúcej čaro a zvody nových spôsobov sociálnej komunikácie. Je to svieži pohľad na vývoj médií nezaťažený akademickými floskulami a obohatený o podnety, ktoré si mediálni historici v takýchto kontextoch sotva uvedomovali. Štraussa zaujíma úpadok tlačeného slova, energia túžby za každú cenu komunikovať, ktorá si ešte len hľadá svoj primeraný výraz. Nepremýšľa však nad ním ako nad katastrofou, no ani nepodlieha nadšeniu z nových médií. Všimá si, že v ére internetu klesá všeobecná literárnosť alebo schopnosť pochopiť a použiť precízny význam jednotlivých slov a pojmov. V dôsledku toho klesá aj vzdelanie v klasickom zmysle slova. Éra obrazov je korektúrou slova, zárodkom novej širšej syntézy všetkých túžob a vyjadrovacích schopností človeka. Realizuje odvekú túžbu po dokonalom napodobnení skutočnosti a zdanie totálnej iluzivnosti. V tom je najsilnejšie poslanstvo knihy Tomáša Štraussa.

Eduard Chmelár

CITUJEME ...

„V poobedných hodinách posedkávam vo svojej dennej izbe a často vídam také veci, na základe ktorých by si Londýnčan mohol myslieť, že sa dostal na barbarskú pôdu. Trebišov je pomerne veľká dedina, ba takmer malé mesto... Cez deň som videla pohreb jedného dieťaťa, neviem, čo by ste na to povedali?! Najprv išiel chlapec a niesol z dreva zhotovený kríž, za ním nasledoval kňaz a niekoľko Slovákov oblečených do baraních koží a spievajúcich nejakú

Knihy v predaji

1 FILOZOFIA

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

MINNS, Sue
Co jsou to spřízněné duše. Z angl. orig. prel. do češtiny M. Gacek
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 199 s. Brož.
Kniha z oblasti hlbinej psychológie o typoch spriaznených duší a scenárov vývoja vzťahov s nimi.
ISBN 978-80-8100-115-4

MÜLLER, Péter
Kniha veštieb. I-ŤING na každý deň. Z maď. orig. prel. Andrej Černický
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 430 s. Viaz.
Knižný sprievodca vešteckými technikami I-ŤINGU s výkladom všetkých symbolov.
ISBN 978-80-551-1653-2

VERDO, Steven
Technika – súčasť duchovného vývoje. Z angl. orig. prel. do češtiny L. Macháčková, M. Kalousová
Bratislava, Eugenika 2009. 1. vyd. 192 s. Brož.
Analýza súčasného technologického rozvoja ako psychospirituálneho procesu.
ISBN 978-80-8100-126-0

19 Učebnice

Kapitoly zo súčasnej filozofie dejín. Zost. R. Koziak, J. Šuch, E. Zeleňák
Bratislava, Chronos 2009. 1. vyd. 303 s. Brož.
Antológia pre študentov.
ISBN 978-80-89027-28-6

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

Charakteristické znaky a dôrazy v evanjelickej kázni. Zost. M. Klátek
Kežmarok, ViViT 2009. 1. vyd. 192 s. Brož.
Zborník príspevkov z teologickej konferencie (Tatranská Lomnica 6. – 8. 10. 2008).
ISBN 978-80-89264-38-4

CHOVANEK, Marián
Kristológia I. Osoba Ježiša Krista
Nitra, Gorazd n. f. 2009. 1. vyd. 97 s. Brož.
Cirkevné učenie o Ježišovi Kristovi.
ISBN 978-80-969787-6-2

MAJTÁN, Lubomír
Sviatosti a deň
Žilina, Žilinská diecéza 2009. 1. vyd. 30 s. Brož.
Katechetický materiál.
ISBN 978-80-970269-6-7

SALESKÝ, František
Filotea. Z franc. orig. prel. Ján Kováč
Bratislava, Lúč 2009. 6. vyd. 250 s. Brož.
Úspešná kniha svätca o vedení ku kresťanstvu a k hlbšej viere.
ISBN 978-80-7114-768-8

SCHLESINGER, Miroslav
Človek, si jedinečný
Trnava, Dobrá kniha 2009. 1. vyd. 150 s. Brož.
Inšpirácia pre život.
ISBN 978-80-7141-653-1

Sv. Ján Mária Vianney. Zost. M. Bublinc
Banská Bystrica, Kňazský seminár J. Vojtaššáka 2009. 1. vyd. 31 s. Brož.
Biografická črta.
ISBN 978-80-88937-39-5

VALTORTA, Mária
Evanjelium, ako mi bolo odhalené. 4. diel. Z tal. orig. prel. M. Ravingerová
Bratislava, Jacobs Light Communication 2009. 1. vyd. 446 s. Viaz.
Videnia známej vizionárky a mystičky (1897-1961) zo života Ježiša a okolností, ktoré sprevádzajú druhý rok jeho verejného účinkovania zachyteného v evanjeliách.
ISBN 978-80-89386-04-8

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

30 Sociológia. Súčasná spoločnosť. Demografia

Elementárne formy sociologického myslenia. Zost. Z. Kusá, M. Tižik
Bratislava, Sociologický ústav SAV 2009. 1. vyd. 312 s. Brož.
Súčasná reflexie Durkheimovho diela.
ISBN 978-80-85544-58-9

301 Národnostná politika. Národnostné menšiny

LORAN, Tibor
Paradigma kreovania ľudského kapitálu Rómov
Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2009. 1. vyd. 169 s. Brož.
Rómska problematika v segregovaných osídleniach.
ISBN 978-80-89225-56-9

33 Ekonomika

Ekonomický a sociálny rozvoj Slovenska
Bratislava, Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy 2009. 1. vyd. 55 s. Brož.
Zborník abstraktov z vedeckej konferencie (19. 11. 2009).
ISBN 978-80-970272-1-6

IVANIČKA, Koloman a kol.
Kreativita, invencia, inovácia
Bratislava, EKONÓM 2009. 1. vyd. 362 s. Brož.
Odborná publikácia o súčasnej ekonomike, o stimulátoroch rastu, prosperity a trvalej udržateľnosti SR.
ISBN 978-80-225-2761-3

34 Právo. Legislatíva

Novelizované medzinárodné účtovné štandardy
Bratislava, Epos 2009. 1. vyd. 58 s. Brož.
Súbor predpisov.
ISBN 978-80-8057-810-7

Príručka znalca
Bratislava, Epos 2009. 1. vyd. 208 s. Brož.
Súbor legislatívnych noriem.
ISBN 978-80-8057-807-7

TURAYOVÁ, Yveta – ČIČ, Milan
Spoločnosť proti zločinu
Bratislava, Veda 2009. 1. vyd. 231 s. Viaz.
Kriminológia a trestné právo.
ISBN 978-80-224-1021-2

VOZÁR, Jozef
Postrehy právnika
Bratislava, Veda 2009. 1. vyd. 111 s. Viaz.
Súhrn právnych postrehov v tlači na fungovanie práva a jeho každodennú aplikáciu.
ISBN 978-80-224-1098-4

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

BIELIK, Peter – KRETTNER, Anton – HORSKÁ, Elena
Pamätnica Fakulty ekonomiky a manažmentu 1959 – 2009
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2009. 1. vyd. 222 s. Viaz.
Polstoročie fakulty dokumentuje

publikácia počas jej uplynulého vývoja.
ISBN 978-80-552-0240-2

Detská univerzita aj pre dospelých
Bratislava, PEREX 2009. 1. vyd. 103 s. Viaz.
7. ročník Detskej Univerzity Komenského 2009.
ISBN 978-80-969807-2-7

KOLLÁROVÁ, Emília
Pred štartom na vysokú školu 2010/2011
Bratislava, Infopress, vydavateľské a konzultačné služby 2009. 19. vyd. 254 s. Brož.
Prehľad možností štúdia na VŠ.
ISBN 978-80-85402-96-4

Lekárska fakulta – základný kameň Univerzity Komenského 1919 – 2009. Zost. D. Ostatníková, M. Pekníková
Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 123 s. Viaz.
Publikácia k jubileu fakulty.
ISBN 978-80-223-2710-7

Pripravujeme sa na školu. Z rus. orig. prel. M. Lukáč
Bratislava, Svojtka&Co 2009. 1. vyd. 286 s. Viaz.
Ucelený program predškolského vyučovania pre deti vo veku 5 – 6 rokov.
ISBN 978-80-8107-208-6

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folk-lór

JESENSKÝ, Miloš – PAVELKOVÁ, Alexandra – TKÁČOVÁ, Lenka
Čarodějnice, alchymisti a hľadači pokladov na Slovensku
B. m., Goringa 2009. 1. vyd. 192 s. Brož.
Poviedky, fakty, dejiny a udalosti s prílohou slovníka starobyých nástrojov vykonávania trestov a tortúr.
ISBN 978-80-970042-2-4

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

42 Slovníky

ŠKOVIEROVÁ, Barbora – DRAGOŠEKOVÁ-PAJONKOVÁ, Tatiana
Pozri, ako je dnes pekne!
Bratislava, Kontakt 2009. 1. vyd. 39 s. Viaz.
Prvý slovensko-český slovník pre deti.
ISBN 978-80-903581-9-5

49 Učebnice

DIENEROVÁ, Eva – NOSÁLOVÁ, Margareta – HIRSCHNEROVÁ, Zuzana
Slovenský jazyk pre 2. ročník ZŠ
Bratislava, AITEC 2009. 1. vyd. 119 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-89375-16-5

KOVÁČIKOVÁ, Elena – GLENDOVÁ, Valentína
Ruský jazyk 5
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 80 s. Brož.
Pracovný zošit pre 5. ročník ZŠ.
ISBN 978-80-10-01757-7

Slovenský jazyk pre 5. ročník ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 141 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-10-01787-4

6 APLIKOVANÉ VEDY

65 Kuchyná. Potravinárstvo

OŇOVÁ, Gizka – PAVELEKOVÁ, Magda
Papáme s prominentmi

Bratislava, Eastone Books 2009. 1. vyd. 176 s. Viaz.
Recepty známych osobností v podaní obľúbených odborníkov na humor a varenie.
ISBN 978-80-8109-110-0

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

70 Teória a dejiny umenia. Všeobecnosti

Up/to/date
Bratislava, Vysoká škola výtvarných umení 2009. 1. vyd. 61 s. Brož.
Katalóg výstavy v rámci osláv školy.
ISBN 978-80-89259-27-4

761 Kultúrne pamiatky

Umení východní Asie. Z nem. orig. prel. do češtiny Vladimír Čadský.
Zost. Gabriele Fahrová-Beckerová
Praha, Nakladatelství Slovart 2009. 1. vyd. 739 s. Viaz.
Monumentálna publikácia s komplexným prehľadom najvzácnejších umeleckých artefaktov východnej Ázie zahŕňa krajiny: Čína, Indonézia, Thajsko, Laos, Barma, Vietnam, Japonsko, Kórea.
ISBN 978-80-7391-263-5

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

Cantus choralis Slovaca – 2008. Zost. M. Pazúrik
Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela 2009. 1. vyd. 163 s. Brož.
Zborník príspevkov z VIII. medzinárodného sympózia o zborovom speve.
ISBN 978-80-8083-828-7

79 Šport. Voľný čas

MISTRÍK, Erich
Umenie a kultúra
Prievidza, Združenie EDUCO 2009. 1. vyd. 127 s. Brož.
Učebnica pre 1. ročník gymnázií.
ISBN 978-80-89431-03-8

ŠUPŠÁKOVÁ, Božena – TACOL, Tonka – MARKOFOVÁ, Jaroslava
Výtvarná výchova v systéme všeobecného vzdelávania
Bratislava, Linwe / KRAFT, s.r.o. 2009. 1. vyd. 313 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-970214-1-2

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

FÖLDVÁRI, Kornel
O detektívke
Levice, Koloman Kertész Bagala 2009. 1. vyd. 195 s. Viaz.
Kniha portrétových esejí o detektívke a jej najvýraznejších autoroch od známeho spisovateľa a publicistu (nar. 1932).
ISBN 978-80-8108-017-3

GBÚR, Ján
Hviezdoslav – dramatická tvorba
Košice, EQUILIBRIA 2009. 1. vyd. 175 s. Brož.
Literárno-vedecká monografia o dramatickej tvorbe nášho významného spisovateľa od profesora literatúry UPJŠ v Košiciach.
ISBN 978-80-89284-35-1

ŠRANK, Jaroslav
Nesamozrejmá poézia
Bratislava, Literárne informačné centrum 2009. 1. vyd. 239 s. Viaz.
Súbor štúdií literárneho vedca mladšej strednej generácie (nar. 1975) o podobách súčasnej poézie.
ISBN 978-80-89222-73-5

81 Poézia

DOBIÁŠ, Rudolf
Litánie k slobode
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2009. 1. vyd. 34 s. Brož.
Básnická skladba písaná po udalost-

tiach v roku 1989 litanickou formou od spisovateľa staršej generácie.
ISBN 978-80-7165-753-8

HERZOG, Ladislav
Pomýlená navigácia
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009. 1. vyd. 48 s. Viaz.
Tretia básnická zbierka pocitovo-filozofickej lyriky autora staršej generácie (nar. 1939).
ISBN 978-80-8061-392-1

KOVÁČ, Milan
Nežná
Žilina, ARTIS OMNIS 2009. 1. vyd. 41 s. Viaz.
Autorova štvrtá básnická zbierka lúbostnej lyriky, o ktorej Ján Lenčo napísal, že je *prevratná a ojedinelá*.
ISBN 978-80-89341-10-8

KOZUBOVÁ, Lubica
My
Pezinok, L. Kozubová 2009. 1. vyd. 82 s. Viaz.
Básnická zbierka autorky (1948).
ISBN 978-80-970195-9-4

MARTON, Ján
Život nie je pes, je to suka
Martin, Hladohlas Publishing – HIRAX Records 2009. 1. vyd. 121 s. Viaz.
Básnický debut autora (nar. 1979) obsahuje filozofujúce texty.
ISBN 978-80-970013-0-8

RICH, Yvone du
Zápisky z vodných znamení
Senec, SLNCE 2009. 1. vyd. 99 s. Viaz.
Druhá zbierka básní od autorky písucej pod pseudonymom.
ISBN 978-80-969502-6-3

STARÍČEK, Peter
Chodec. Ilust. Vincent Staríček
Košice, Vydavateľstvo DALi 2009. 1. vyd. 61 s. Edícia Poézia. Viaz.
Básnický debut autora mladšej generácie (nar. 1981) a finalistu viacerých literárnych súťaží.
ISBN 978-80-970215-2-8

82 Divadelné hry. Scenáre. Dramatické texty

Prednášky o divadle II. Zost. V. Štefko
Bratislava, Vysoká škola múzických umení 2009. 1. vyd. 191 s. Brož.
Habilitačné a inauguračné prednášky pedagógov Divadelnej fakulty VŠMU.
ISBN 978-80-85182-99-6

STEFANOVSKI, Goran
Tetované duše. Z maced. orig. prel. Ján Jankovič. Úvod Ján Jankovič
Bratislava, JUGA (vydavateľstvo a agentúra J. Jankoviča) 2009. 1. vyd. 264 s. Brož.
Výber z drám macedónskeho dramatika (nar. 1952) – obsahuje drámy: *Let na mieste, Tetované duše, Živé mäso, Hociško, Čierna diera, Hi-fi.*
ISBN 978-80-89030-42-2

83 Román. Novely. Poviedky

BOB, Jozef
Generáli. Úvod Bystrík Šikula
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2009. 1. vyd. 186 s. Viaz.
Beletrizované portréty slovenských generálov (M. R. Štefánik, F. Čatloš, J. Golian, R. Viest, A. Pulanich, A. Malár, Š. Jurech, V. Žingor) od známeho publicistu a spisovateľa (nar. 1935).
ISBN 978-80-8115-012-8

COLLINSOVÁ, Suzanne
Hry o život. Z angl. orig. prel. Michal Jedinák
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 272 s. Viaz.
Román, ktorého dej sa odohráva v budúcnosti, o šestnásťročnej Katniss a jej boji o prežitie.
ISBN 978-80-551-2052-2

Anotácie

D'ESTIENNE, Nicolas D'Orves
Siroty zla. Z franc. orig. prel. Zora Sadloňová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 495 s. Viaz.
Románový triler mladého francúzskeho prozaika o záhadných vraždách súvisiacich s najtajnejšou nacistickou organizáciou.
ISBN 978-80-551-2038-6

ENGLER, Ivo
Zákon bordelu
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009. 1. vyd. 183 s. Brož.
Eroticko-didaktický román, ktorý vychádza ako skrátaná verzia románu Sladká smrť fotografa vydaného v nemčine na CD – knihu napísal spisovateľ a chirurg (nar. 1931).
ISBN 978-80-8061-395-2

HANNIKER, Laco
O rybách a iných vášňach
Bratislava, Forza Music 2009. 1. vyd. 259 s. Viaz.
Desiata kniha prokurátora a spisovateľa (nar. 1952) obsahuje poviedky s tematikou rýb, ale aj ľudskej psychiky.
ISBN 978-80-89359-15-8

KUČEROVÁ, Iva
Nevidím, nepočujem, milujem
Bratislava, MOTÝL 2009. 1. vyd. 307 s. Viaz.
Druhý románový príbeh úspešnej autorky o mužsko-ženskom svete, o dvoch hrdinkách a ich vzťahoch.
ISBN 978-80-89199-94-5

Miniromány. Zost. Patrik Orišek a Viktor Suchý
Bratislava, Artforum 2009. 1. vyd. 256 s. + 2 CD. Viaz.
Dvojknižka a dvojcédečko vychádza zo spoločného projektu Artfora a Slovenského rozhlasu. Obsahuje 35 stručných poviedkových textov a 35 nahrávok od známych aj menej známych súčasných prozaikov.
ISBN 978-80-89445-01-1

MORTONOVÁ, Kate
Dom pri jazere. Z angl. orig. prel. Zdenka Buntová
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 477 s. Viaz.
Medzinárodný bestseller zo začiatku 20. storočia o láske a smrti.
ISBN 978-80-551-2034-8

Najlepšie svetové čítanie
Bratislava, Reader's digest výber 2009. 1. vyd. 542 s. Viaz.
K. Harter: Jesenný splín. Z angl. orig. prel. K. Chovanová; S. Bourne: Testament. Z angl. orig. prel. P. Frank; N. Ward: Napospas vlnám: Z angl. orig. prel. M. Gálišová; E. Adlerová: Stretne sa v Benátkach. Z angl. orig. prel. J. Nagyová.
ISBN 978-80-8097-024-6

Najlepšie svetové čítanie
Bratislava, Reader's digest výber 2009. 1. vyd. 541 s. Viaz.
R. Harris: Tieň. Z angl. orig. prel. M. Muráňová; N. Sparks: Drahý John. Z angl. orig. prel. K. Jusková; T. Hoagová: Minulé priestupky. Z angl. orig. prel. V. Gáliš; J. Katz: Psi život. Z angl. orig. prel. M. Ghaniová.
ISBN 978-80-8097-033-8

Najlepšie svetové čítanie
Bratislava, Reader's digest výber 2009. 1. vyd. 558 s. Viaz.
J. Acher: Pomsta. Z angl. orig. prel. M. Muráňová; S. Kinsellová: Spomínaš si? Z angl. orig. prel. M. Gálišová; T. R. Smith: Dieťa 44. Z angl. orig. prel. O. Kořínek; S. Brownová: V šachu. Z angl. orig. prel. M. Ghaniová.
ISBN 978-80-8097-040-6

Najlepšie svetové čítanie
Bratislava, Reader's digest výber 2009. 1. vyd. 541 s. Viaz.
M. Connelly: Vyhliadka. Z angl. orig. prel. P. Frank; R. Thomasová: Iris a Ruby. Z angl. orig. prel. T. Chovanová; L. Barclay: Bez rozlúčky. Z angl. orig. prel. M. Zrubáková;

W. K. Krueger: Ohnivé jazero. Z angl. orig. prel. V. Gáliš.
ISBN 978-80-8097-046-8

SILVA, Daniel
Zabijak sa vracia. Z angl. orig. prel. Dušan Janák
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009. 1. vyd. 320 s. Viaz.
Napínavý triler, v ktorom agent CIA Osbourne znovu čelí najnebezpečnejšiemu vrahovi na svete, podobne ako v Silvovej knihe Znamenie zabijaka (2007).
ISBN 978-80-220-1495-3

TORO, Guillermo Del – HOGAN, Chuck
Žihadlá. Z angl. orig. prel. Michal Jedinák
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 359 s. Viaz.
Mysteriózny triler – prvá časť Upírskej trilógie – o upíroch a boji doktora Ephraima s nimi.
ISBN 978-80-551-2053-9

84 Eseje. Prednášky. Iné písomné formy

STAROŇOVÁ, Katarína – DECSI, Katarína
Techniky vedeckého písania v spoločenských vedách
Bratislava, ADIN 2009. 1. vyd. 224 s. Brož.
Praktická príručka.
ISBN 978-80-89244-49-2

86 Literatúra pre deti a mládež

ANDERSEN, Hans Christian
Iduškin kvety. Z dán. orig. prel. neuvedený. Ilust. Ján Vrabec
Žilina, Knížné centrum 2009. 1. vyd. 32 s. Viaz.
Rozprávka slávneho dánskeho spisovateľa (1805-1875) s celostranovými farebnými ilustráciami.
ISBN 978-80-8064-359-1

ČERVENÁK, Juraj
Černokňažník I. Vládca vlkov
Žilina, ARTIS OMNIS 2009. 1. vyd. 244 s. Viaz.
Epos, v ktorom ožívajú starí slovenskí hrdinovia na pozadí skutočných udalostí. Úspešná kniha vychádza prvýkrát v slovenčine v upravenej podobe.
ISBN 978-80-89341-13-9

DALE, Jenny
Odvážna princezná. Z angl. orig. prel. Ondrej Šebo
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 110 s. Edícia Psia hliadka. Brož.
Ďalší zo série príbehov o psoch najrozličnejších plemien tentoraz o kokeršpanielovi na hrade, kde sa pred Vianocami nakrúca televízny seriál a dejú sa čudné veci.
ISBN 978-80-10-01767-6

DUTKOVÁ, Ludka
Nezábudkové jazierko
Košice, OZ Chi3 2009. 1. vyd. 59 s. Viaz.
Rozprávky pre deti v slovensko-anglickej verzii s ilustráciami M. Bandurčina.
ISBN 978-80-970175-8-3

IVANIČKOVÁ, Margita
Kamienka a Vitúz. Ilust. Alena Wagnerová
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2009. 1. vyd. 81 s. Viaz.
Kniha rozprávok o víle Kamienke a jej synovi Vitúzovi, ktorí prechádzajú prírodnými krásami Slovenska.
ISBN 978-80-7090-941-6

MAREC, Jozef
Blaženkin rok. Ilust. Michaela Veličková
Žilina, ARTIS OMNIS 2009. 1. vyd. 64 s. Viaz.
Tretia kniha autora určená detskému čitateľovi o víle Blaženke, ktorá sa snaží harmonizovať svet prírody a ľudí.
ISBN 978-80-89341-14-6

MIKOVÁ, Maja
Farebné rozprávky. Ilust. Ivan Povič
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 71 s. Viaz.
Súbor krátkych fantazijných rozprávok.
ISBN 978-80-551-2087-4

My sme smelí prváci. Ilust. Daniela Ondrejková
Bratislava, REGENT 2009. 1. vyd. 46 s. Viaz.
Kniha rozprávok, poviedok, básní a riekaniiek pre začínajúcich školákov.
ISBN 978-80-88904-68-7

REPOVSKÝ, Michal
Leto bocianov. Ilust. Jozef Jurko
Košice, Michal Repovský – vlastným nákladom 2009. 1. vyd. 101 s. Viaz.
Zbierka rozprávok o bocianoch pre deti od 2-7 rokov.
ISBN 978-80-89089-94-9

SNOW, Alan
Nech žijú príšery! Haldy syra (3). Z angl. orig. prel. Oľga Kralovičová. Ilust. autor
Bratislava, Ikar 2009. 1. vyd. 182 s. Brož.
Tretí diel fantasy trilógie o príšerách a potkanoch v mestečku Potkanice. Artur s priateľmi musia znovu zachraňovať Potkanice pred zničným.
ISBN 978-80-551-2068-3

TURAN, Ján
V rozprávke krajine hádaniek. Ilust. Jarmila Dícová-Ondrejková
Bratislava, DAXE 2009. 1. vyd. 79 s. Viaz.
Kniha rozprávok a hádaniek od známeho spisovateľa pre deti a mládež (nar. 1932).
ISBN 978-80-89429-02-8

87 Humor. Satira. Kreslený humor

JARÁBEK, Mikuláš
Euroaforizmy. Ilust. Vojto Haring
Trnava, Tirna 2009. 1. vyd. 69 s. Brož.
Zbierka aforizmov so súčasnými ľudskými a spoločenskými témami a s vtipnými ilustráciami.
ISBN 978-80-968994-4-9

KENDA, Milan
Výlet do Satirónie. Foto Dávid Faktor
Bratislava, DAXE 2009. 1. vyd. 48 s. Brož.
Zbierka satirických sentencií a aforizmov prozaika a humoristu (nar. 1937).
ISBN 978-80-89429-04-2

ÓDOR, Ludovít
Krízománia z nadhľadu alebo trochu recesie v časoch recesie
Bratislava, TREND Holding 2009. 1. vyd. 203 s. Viaz.
Ekonomické pohľady inak, alebo zábavná ekonómia.
ISBN 978-80-89357-03-1

89 Učebnice

DVOŘÁK, Karel
Čítanka pre 1. ročník gymnázií a SOŠ
Harmanec, Vojenský kartografický ústav 2009. 1. vyd. 224 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-8042-573-9

GREGOROVÁ, Ivana – LAPITKA, Marián
Literatúra pre 1. ročník gymnázií a OŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 116 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-10-01780-5

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

Obec Petrovce nad Laborcom
Petrovce n. L., Obecný úrad (Petrovce) 2009. 1. vyd. Nestr. Brož.

Informačná brožúra.
ISBN 978-80-89258-45-1

92 Biografie. Rodokmene

BERKOVÁ, Eva – FRAŇOVÁ, Ludmila
Literárne osobnosti podjavorinského kraja
Nové Mesto nad Váhom, TISING 2009. 1. vyd. 157 s. Viaz.
Biografický slovník autorov umeleckej, populárno-náučnej a odbornej literatúry.
ISBN 978-80-970067-7-8

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

AB REAL, P.O.Box D178, 921 01 Piešťany, tel. 0944 144 232, e-mail: chatky@etrh.net
AITEC, Slovinská 12, 821 04 Bratislava, tel. 02/4363 2751, fax 02/4363 2755, e-mail: obchod@aitec.sk
Artforum, Kozia 20, 811 03 Bratislava, tel. 02/5441 1746, fax 02/5441 4009, e-mail: artforum@artforum.sk
ARTIS OMNIS, Kysucká cesta 9, 010 01 Žilina, tel. 041/5002036, fax 041/5002037, e-mail: ao@artisomnis.sk
DAXE, Košická 37, 821 09 Bratislava, e-mail: daxe@daxe.sk
Dobrá kniha, P. O. Box 26, Štefánikova 44, 917 01 Trnava, tel. 033/5934 211, fax 033/5934 226, e-mail: redakcia@dobrakniha.sk
Eastone Books, Bulharská 70, 821 04 Bratislava, tel. 02/4363 8761, fax 02/4363 8763, e-mail: info@eastonebooks.com
EKONÓM, Odbojárrov 10, 832 20 Bratislava, tel. 02/6729 5360
Epos, Pečnianska 6, 851 03 Bratislava, tel. 02/6241 2357, 6383 4851, 044/4321 016 (Ružomberok), fax 02/6241 2357, e-mail: epos@epos.sk
EQUILIBRIA, Poštová 13, 040 01 Košice, tel. 055/6233 755, fax equilibria@equilibria.sk
Eugenika, Iljušinova 2, P. O. Box 187, 850 00 Bratislava 5, tel. 02/6381 0659, fax 02/6381 0659, e-mail: eugenika@eugenika.sk
Forza Music, e-mail: curny@forza.sk
Goringa, Sekurisova 7, 841 02 Bratislava, tel. 0903 603 550, e-mail: goringa@szm.sk, goringa@gmail.com
Gorazd n. f., Kňazský seminár, Samova 14, 950 50 Nitra
Hladohlas Publishing – HIRAX Records, Rumunskej armády 1/6, 036 01 Martin, e-mail: hirax@mail.t-com.sk
Chronos, Gondova 2, 818 01 Bratislava
Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikarsk
Infopress, vydavateľské a konzultačné služby, Malá 5, 811 02 Bratislava, tel. 02/5441 5439
Jacobs Light Communication, Sklabinská 16, 831 06 Bratislava, tel. 02/436 407 77, fax 02/436 407 77, e-mail: info@mariavaltorta.sk
JUGA (vydavateľstvo a agentúra J. Jankoviča), Púpavová 21, 841 04 Bratislava, tel. 02/6542 8976, fax 02/6542 8976, e-mail: jankovic.publisher@ba.telecom.sk
Kňazský seminár J. Vojtaššáka, 053 04 Spišské Podhradie, tel. 053/4541 191
Knížné centrum, Predmestská 51, 010 01 Žilina, tel. 041/7232 610, fax 041/7234 106
Koloman Kertész Bagala, Ludanská 27, 934 05 Levice, e-mail: lca@lca.sk
Kontakt, Jungmannova 20, 851 01 Bratislava, tel. 0908 069 388
Linwe / KRAFT, s. ro., Pluhová 78, 831 03 Bratislava
Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava, tel. 02/5292 0271, 5921 4160, fax 02/5296 4567, e-mail:

distribution@litcentrum.sk
Lúč, vydavateľské družstvo, Špitálska 7, 811 10 Bratislava, tel. 02/6042 1237, fax 02/6042 1239, e-mail: predaj@luc.sk
Michal Repovský – vlastným nákladom, Na Šajbe č. 1, 040 01 Košice
MOTÝL, Mariánska 9, 811 01 Bratislava, tel. 02/5296 2034, fax 02/5296 2047
Obecný úrad Petrovce, Petrovce nad Laborcom 238, 072 21 Nacina Ves, tel. 056/688 42 13, fax 056/688 42 13, e-mail: ocu-petrovce@dalnet.sk
OZ Chi3, Štúrova 3, 080 01 Prešov
PEREX, Pribinova 25, 810 11 Bratislava, tel. 02/5063 4396, fax 02/5063 4721
Reader's digest výber, Záhradnícka 12 A, 831 03 Bratislava, tel. 02/4445 2042
REGENT, Štefánikova 19, 811 05 Bratislava, tel. 02/5249 1998, fax 02/5249 1998
SLNCE, Svätoplukova 28, 903 01 Senec
Slovenská poľnohospodárska univerzita, A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel. 037/6508 111
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk
Slovenský spisovateľ, Vajnorská 128, 832 92 Bratislava 12, tel. 02/4445 3041, e-mail: slovenskyspisovatel@slovenskyspisovatel.sk
Sociologický ústav SAV, Klemensova 19, 813 64 Bratislava, tel. 02/5326 3211, fax 02/5443 5411
Svojtka&Co, Modrý chodník 13, 831 06 Bratislava, tel. 02/4487 1632, fax 02/4487 1632
Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava, tel. 02/4425 5853
Tirna, Štúrova 3412/20, 917 01 Trnava
TISING, Odborárska 3, 915 01 Nové Mesto nad Váhom, tel. 032/77 14 645, e-mail: odbyt@tising.sk
TREND Holding, Trend Visual, Trendy, s. ro., Tomášikova 23, 821 01 Bratislava 2, tel. 02/2082 2101, fax 02/2082 2223
Univerzita Komenského, vydavateľstvo, Šafárikovo nám. 6, 818 06 Bratislava, tel. 02/5924 4111, 5293 1830
Univerzita Mateja Bela, Národná 12, 974 00 Banská Bystrica, tel. 048/4123 295, fax 048/4153 180
Veda, vydavateľstvo SAV, Dúbravská cesta 9, 845 45 Bratislava, tel. 02/5477 4253, 02/5245 0153, fax 02/5477 2682, 02/5245 0153, e-mail: veda@centrum.sk
ViViT, Hviezdoslavova 18 – Lýceum, 060 01 Kežmarok, tel. 052/4525 361, fax 052/4525 361, e-mail: vivit@sinet.sk
Vojenský kartografický ústav, 976 03 Harmanec, tel. 048/4198 259, fax 048/4198 339, e-mail: vku@vku.sk
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Mudroňova 1, 036 52 Martin, tel. 043/4220 692, fax 043/4307 243, e-mail: vms@vydavatel.sk
Vydavateľstvo Michala Vaška, Nám. Kráľovnej pokoja 3, 080 01 Prešov, tel. 051/ 7711407, 7742763, fax 051/7711 407, e-mail: vmv@vmv.sk
Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2, 814 99 Bratislava, tel. 02/5443 2671, fax 02/5443 2671, e-mail: vsss@vsss.sk
Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy, Železničná 14, 821 07 Bratislava, tel. 0905 864 457, e-mail: sekretariat@vsemvmsk
Vysoká škola múzických umení, Zochova 1, 813 01 Bratislava, tel. 02/ 5930 3511, fax 02/ 5441 2056, e-mail: htf.dekanat@vsmu.sk
Vysoká škola výtvarných umení, Hviezdoslavovo nám. 18, 814 37 Bratislava, tel. 02/5443 2431, fax 02/5443 2340
Žilinská diecéza, Mariánske námestie 23, 010 01 Žilina, tel. 0918 242 118, e-mail: kuria@dcza.sk

Prekladová literatúra

M. J. Rose: Tri životy jedného muža

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009
Preklad Marián Pochylý

Veríte v prevetovanie? Ja nie. Som príliš sebastredný na to, aby som pripustil prítomnosť niekoho iného niekde tam dnu – a ak by sa aj chcel vkradnúť, zadusil by som ho vlastným rozpínavým egom. Lenže, čo človek, to vesmír; čo vesmír, to záhada.

Fotograf Josh Ryder si je tiež istý sám sebou. Jedného dňa však v Ríme fotografuje hádku strážnika so ženou s detským kočíkom. Následne vybuchne bomba. Štyria mŕtvi, sedem zranených. Medzi nimi Josh. Po doliečení trpí halucináciami. Podchvíľou sa ocitá v devätnástom storočí, a potom zasa kdesi na sklonku obdobia starovekého Ríma. V inom čase je duchovným Júliom a prežíva zničujúcu zakázanú lásku k vestálke Sabine. Josh sa v realite 21. storočia stretá s ľuďmi, ktorí sa zaoberajú výskumom hrobky datovanej na koniec štvrtého storočia nášho letopočtu. V hrobke sa nájde mŕtvoľa mladej ženy. Josh pri pohľade na ňu vie, čo by nemal. Spolu s archeologičkou Gabriellou postupne spájajú útržky tušenia do desivej mozaiky, v rámci ktorej strácajú istotu o svojich identitách.

Josh je Július a Gabriella možno Sabina, čas sa preskupuje ako piesok v presýpacích hodinách; hrobka navyše skrýva tajomstvo pokladu drahých kameňov. Ako všetky naozaj vzácne veci, aj záhada je drahá – tentoraz stojí tri vraždy a poznanie, ku ktorému by sa asi málokto z nás chcel dopracovať. V reťazi prevetovania sme nahraditeľní i zameniteľní, ide však o hodnotu, dôvod a zmysel zámeny či obete.

M. J. Rose, úspešná autorka trilerov, aj tentoraz ponúka naozaj opojnú zmes krvi, vášne a záhad. Svižný a pútavý román nepustíte z rúk do posledného riadka.

Po dočítaní sa chyťte za ucho a uistite sa, že vy ste naozaj vy a neveríte v prevetovanie.

Alebo...

Miloš Ferko

Daniel Silva: Zabijak sa vracia

Bratislava, Slovenský spisovateľ 2009
Preklad Dušan Janák

Daniel Silva nám agenta CIA Michaela Osbourne predstavil v trileri *Znamenie zabijaka*. Svojho hrdinu vtedy konfrontoval s potomkom KGB – zabijakom s krycím menom Október, ktorého tri gulky do tváre kedysi dávno odprevadili na onen svet Michaelovu priateľku Sárú.

Michael sa spolu s manželkou Elizabeth stali hrdými rodičmi dvojčiat a on sa rozhodol opustiť rady CIA. Situácia sa znenazdajky zmení potom, čo americký prezident požiada Michaelovho svokra, bývalého senátora Douglasa Cannona, o pomoc pri riešení konfliktu v Severnom Írsku a vymenuje ho za veľvyslancu vo Veľkej Británii. Situáciu v krajine stáročia zmietanú náboženskými a mocenskými bojmi komplikujú aktivity novovzniknutej Brigády slobodného Ulsteru, ktorá sa snaží znovu rozpútať nepokoje v Severnom Írsku.

Úsilie americkej a najmä britskej vlády dosiahnuť mier medzi protestantmi a katolíkmi sa nehodí Spoločenstvu – záujmovej skupine finančníkov, politikov a šéfov tajných služieb. Osbourne sa chciac-nechciac vracia na svoje pôvodné pôsobisko, aby ochránil krehký mier v Severnom Írsku a vyrovnal si účty s Októbrom, ktorý sa ako „čistič“ nachádza na výplatnej listine Spoločenstva.

Autor ani tentoraz neostal nič dlhý svoj povesti majstra provokatéra a v jeho hľadácku sa ocitli najvyššie politické špičky prepojené so zbrojárskymi koncernami, pre ktoré je každý vojnový konflikt zlatou baňou. Silva je jedným z ťažkých kalibrov v portfóliu vydavateľstva Slovenský spisovateľ a aj keď dal v tomto prípade svojmu obľúbenému hrdinovi Gabrielovi Allonovi neplatené voľno, príbeh *Zabijak sa vracia* je pre jeho fanúšikov minimálne uspokojivou alternatívou.

Vladimír Radosa

Roderick Gordon a Brian Williams:
Voľný pád v PodzemíBratislava, Vydavateľstvo Fragment 2009
Preklad Vladislav Gális

Voľný pád v Podzemí je tretou časťou série o tajomnom podzemnom svete, ktorý objavuje dospievajúci Will. A ako jej záver nasvedčuje, zdá sa, že nie poslednou. Autori akoby chytili druhý dych, popustili ešte viac uzdu fantázii, spleťujú rôzne roviny príbehu v prostredí Podzemia i na povrchu, ale i časové roviny, naznačujú nové a nové záhady a spleťujú rôzne zápletky. Hrdina príbehu Will hľadá svojho otca, ale zároveň chce so svojimi priateľmi zabrániť, aby obyvatelia Podzemia vyhubili Pozemšťanov nebezpečným vírusom. Vydal sa na cestu do stredu planéty a k Záhrade druhého slnka. To, čo spočiatku vyzeralo ako nezáväzná chlapčenské dobrodružstvo, sa stáva bojom o prežitie. A viac než nevidané dravé zvieratá predstavujú nebezpečenstvo ľudská nenávisť, zloba, závisť. Will sa musí navyše vyrovnáť s pocitom viny, že neochránil svojho mladšieho brata Cala, ale aj so vzťahom k nevlastným sestram, ktoré ohrozujú Pozemšťanov, k priateľovi Chesterovi a ľuďom, s ktorými sa stretáva na svojom putovaní. Postupne dozrieva a čoraz viac si uvedomuje silu priateľstva a osobnej zodpovednosti za svoje činy.

Autori rozdelili *Voľný pád v Podzemí* do štyridsiatich kapitol a šiestich častí: Bližšie, ďalej – U Marthy – Kovová loď – Podzemný prístav – Znovu v Highfielde – Odchod. Pohrávajú sa trochu aj s filozofickou rovinou v zmysle básnického motta „a vieš len to, čo nevieš, a nevlastníš to, čo vlastniš, a nie si tam, kde si...“

V každom prípade už prvý diel *Stratený svet v Podzemí* sa stal bestsellerom a prejavili oň záujem vydavateľstvá v 37 krajinách aj americkí filmári. Slovenskému publiku sériu krátko po vyjdení anglického originálu predstavuje Vydavateľstvo Fragment. Aby urýchlilo cestu k čitateľovi – druhú časť *Hlbšie do Podzemia* zverilo až štyrom prekladateľom. *Voľný pád v Podzemí* zvládol bez problémov jediný – Vladislav Gális.

Elena Ťapajová

Keď múdrosť nie je starinou

Marcus Tullius Cicero: Tuskulské rozhovory

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009
Preklad Etela Šimovičová

Po vyše štvrtstoročí od 1. vydania sa na slovenských knižných pultoch opäť objavuje hodnotné dielo rímskeho štátnika, rečníka a filozofa Marcusa Tullia Cicerona (106 – 43 pred Kr.) *Tuskulské rozhovory*. Pravda, zišlo by sa aj dvojjazyčné vydanie, lebo toto dielo Cicero napísal nádhernou latinčinou a v mnohých krajinách sveta sa dodnes používa pri výučbe bývalého jazyka vzdelancov a cirkevní. Budme však vďační aj za toto vydanie.

Cicero sa pri svojom vzdelávaní stretol a dišputoval s viacerými známymi filozofmi tej doby. Zrejme najsilnejšiu pečať v ňom zanechal stoik Diodot, pod jeho vplyvom sa Cicero priklonil k umiernenému stoicizmu a vyzdvihoval sebakontrolu a silu vôle. Cicero sa zaujímal aj o Platónovu filozofiu, ale jeho náuku o ideách nikdy neprijal. Podrobnejšie svoje názory na grécke smery vo filozofii pri pohľadoch na smrť, bolesť, zármutok, vzrušenie či blaženost rozvinul práve v rozhovoroch s fiktívnym mladým učencom a nazval ich podľa svojho statku južne od Ríma tuskulskými. V úvodných pasážach svojej práce ocenil aj grécku poéziu, geometriu a iné vedy, čím nijako neznižil svoj patriotizmus rímskeho občana. Traduje sa, že Ciceronov adoptovaný syn Octavianus Augustus, ktorý sa s ním nie vždy zhodol, ocenil jeho kvality, keď prichytil Ciceronovho vnuka, ako si listuje v knihe starého otca: „Bol to učeník muž, drahé dieťa, učeník muž, ktorý miloval svoju krajinu.“

Forma rozhovorov, ktorú Cicero pre výklad svojho náhľadu na svet použil, slúžila v nasledujúcich stáročiach nielen starovekým, ale aj stredovekým mysliteľom ako vzor prístupnosti vysvetlenia javov a podstaty a neraz ju aj vo svojich prácach s väčším či menším úspechom využívali. V Tuskulských roz-

hovoroch o tom píše: „Vždy som však pokladal za dokonalú takú filozofiu, ktorá dokáže vyriešiť úsudok o veľmi závažných otázkach výrečným a pekným štýlom.“

Hoci sa Cicero v niektorých otázkach vedy, histórie či umení mýlil, predsa musíme skloniť hlavu pred jeho učenosťou, schopnosťou prejať a vyjadriť svoj názor. Za božské vlastnosti pokladal: „Žiť plným životom, byť múdry, vynachádzať veci nové a pamätať si.“ Dodnes oslovujú myšlienky typu: „Neviem, čím to je, ale v ľudskej duši tkvie akási predzvesť budúcnosti a táto predzvesť zväčša vzniká a najvýraznejšie sa prejavuje u geniálnych ľudí a u ľudí najšlachetnejších. Keby toho nebolo, vari len šialenec by pristal žiť v ustavičných útrapách a nebezpečenstvách!“ Na inom mieste rozhovorov túto myšlienku ako dobrý znalec ľudskej duše dopĺňa: „V nešťastnom živote sa nedá nič chváliť alebo oslavovať a takisto ani v živote, ktorý nie je ani šťastný, ani nešťastný. A pred-

sa sa v každom živote nájde niečo, čím sa ľudia chvália, čo veľbia alebo čím sa vystatujú.“ Úvahy, ktoré dodávajú energiu, dnes tak často vyplytvanú na, ako vravia starší, darebnosti.

Samozrejme aj Cicero vo svojom osobnom živote prekonal rôzne krízy, napríklad keď sa po tridsiatich rokoch manželstva, uzavretého síce zrejme z majetkových pohľadov, ale predsa, pod vplyvom ťažkej politickej atmosféry, rozvedol, keď sa neskôr oženil znovu s oveľa mladšou dievčinou a ono to neklapalo, alebo keď sa v politike často nevedel rozhodnúť, na koho stranu sa prikloniť. Nie je to ako keby sme počúvali o osude súčasníka?

Cicero aj svojimi *Tuskulskými rozhovormi* je preto stále „in“, na pulze dňa.

Michal Schuster

Už nikdy

Nicolas D'Estienne D'Orves: Siroty zla

Bratislava, Ikar 2009
Preklad Zora Sadloňová

Od konca éry šialenca s fúzikmi uplynie už šesťdesiatpäť rokov. Stokrát sme počuli, videli, čítali o megalomanskej ideji a o hrozných skutkoch Hitlerových nohsledov. Holokaust, plynové komory, ľudské pokusné králiky, myšlienka čistej árijskej rasy, vraždy v mene nového ľudstva. Historici nás presviedčajú, že niečo také sa už nikdy nesmie stať. Veríme tomu. S najlepšimi úmyslami tomu chceme veriť. A cesta do pekla býva dláždená najlepšimi úmyslami...

Úspešný žurnalista a nesporný literárny talent Nicolas D'Estienne D'Orves (nar. 1974) nezažil druhú svetovú vojnu. Už na začiatku svojej kariéry mal však všetky predpoklady napísať dobrý román. Roku 2002 dostal cenu Prix Roger Nimier za dielo *Othon ou l'Aurore immobile*. No kniha, ktorá doslova otriasla literárnym svetom, vznikla až o niekoľko rokov neskôr. Mladého autora fascinovala (v negatívnom zmysle) zvrhlá nacistická vízia budúcnosti o čistej rase germánskych nadľudí.

Paradoxné je, že ak sa vám spolu s hlavnou hrdinkou Anaïs podarí prehrýzť množstvom krvavých scén, brutálnych objavov, šokujúcich prekvapení a návratov do minulosti, dospejete k prekvapujúce mu záveru. Ten sám osebe však iba potvrdzuje fakt, že Hitler, ktorý prikazoval neludsky vraždiť, mal mnohých nasledovníkov. Hitler, ktorý nepochopiteľne nenávidel Židov, sám ním bol...

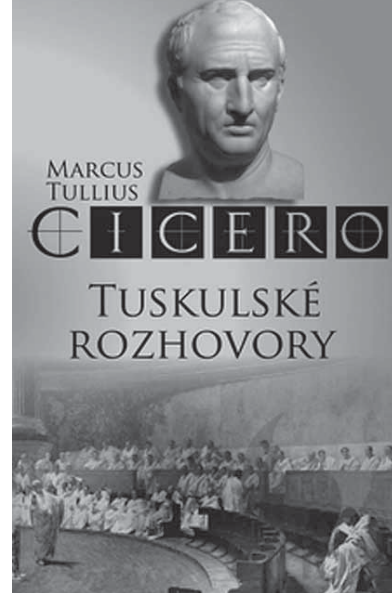
Pojmy Žid, Židovka, židovstvo sa v knihe vyskytujú často. Na chválu autora však nie samoúčelne

a rasisticky. Slúžia len ako vysvetlenie istých myšlienkových pochodov bigotných fašistov. No ústrednou ideou je ľuďmi manipulovaný genetický kód, umelá maternica pre kvalitné potomstvo, ktoré bude slúžiť ďalšiemu fúhererovi na pustom nórskom ostrove Halgadom.

Nicolas D'Estienne D'Orves je vynikajúci štylista, historik, snovateľ mnohých súbežných dejov, ktoré nakoniec vyúsťia do spoločného záveru. Jeho spisovateľské majstrovstvo v relatívne mladom veku je pozoruhodné. V slovenskom preklade diela preto trochu rušivo pôsobí doslovný preklad mnohých typicky francúzskych zvratov (Eh bien – dobre teda, finalement – konečne, alors – nuž), ktoré dávajú v slovenčine iný významový odtieň ďalšiemu textu. Autor by sa iste neurazil, keby boli pretlmočené menej verne, ale výstižnejšie. Prekladateľská práca na takomto náročnom diele však prináša aj úskalia...

Toto nie je kniha na dlhé zimné večery, ani na vlhú letnú noc, ani na dlhú chvíľu, vlastne vôbec nie je na bežné čítanie, ak ste vnímavý, empatický čitateľ, obdarený fantáziou. Lebo ak si predstavíte, že toto všetko sa skutočne mohlo stať, respektíve sa dnes môže diať pod pláštikom premlčanej minulosti, nebudete veru pokojne spať. Už aj vzhľadom na nedávne súdne procesy s vraždami neonacistami, prebiehajúce na Slovensku...

Luba Kukučková

Rozhovor s chorvátskou spisovateľkou Slavenkou Drakulić

Bájkky o komunizme nie sú žiadne *bájkky*

Slavenka Drakulić (1949) je jedna z najprekladanejších chorvátskych autoriek. Do slovenčiny boli doteraz preložené jej dve poviedky v časopise Aspekt (1994 a 1995) a nedávno vyšiel v Aspekte výber jej próz *Myš v múzeu komunizmu a iné životy pod psa* (preložený z angličtiny) z knihy *Bájkky o komunizme z pera domácich, divých a exotických zvierat*, ktorá vyšla v chorvátskom vydavateľstve Profil začiatkom decembra pri príležitosti 20. výročia pádu Berlínskeho múru a paralelne vyšla aj vo Veľkej Británii, Švédsku, Bulharsku a na Slovensku.

• Prečo ste knihu poviedok nazvali práve *Bájkky o komunizme*?

– Už forma bájkky dovoľuje autorovi vtipný prístup k téme. Napríklad krt, ktorý prednáša vážnej vedeckej spoločnosti, položí otázku, prečo ľudia kopali tunel pod Berlínskym múrom. Dokonca spochybni existenciu múru. V inej poviedke pes z Bukurešti v interview pre zahraničný časopis rozpráva o obrovskom množstve túlavých psov, ktoré môže návštevník stretnúť v uliciach rumunskej metropoly. Papagáj Koki, blízky priateľ juhoslovanského prezidenta Tita, rozpráva o jeho fascinujúcom živote, v podstate objasňuje kult osobnosti. Pri písaní poviedok som mala na mysli aj mladých čitateľov narodených po roku 1990, ktorí nemajú takmer žiadnu predstavu o komunizme, správnejšie o socializme, o politickom systéme, čo poznačil životy ich rodičov. Ak ich zaujmú tieto príbehy, možno sa budú viac zaujímať aj o históriu.

• Aké sú ohlasy na knihu v krajinách, kde komunizmus, respektíve socializmus ľudia nezažili?

– O živote za komunizmu som písala aj v knihe *Ako sme prežili komunizmus a dokonca sa smiali* (*How we survived communism and even laughed*), ktorú prijali čitatelia s veľkým záujmom aj v krajinách, kde komunizmus prakticky nepoznali. Bájkky sú akýmsi jej pokračovaním. Vo Švédsku mala veľký úspech, moje zvieratá si získali sympatie čitateľov, aj keď hovoria o ťažkých problémoch.

• Krajiny, o ktorých v knihe píšete (Česko-Slovensko, Rumunsko, Poľsko, Albánsko), veľmi dobre poznáte, ako by ste v týchto krajinách aj žili. Odkiaľ ste čerpali také presné a presvedčivé poznatky?

– Nebolo ťažké písať o detailoch každodenného života, keďže som veľa cestovala po týchto krajinách a mám aj priateľov, ktorí mi pomohli svojimi skúsenosťami. Okrem toho spoločný menovateľ – totalitný typ režimu – bol všade rovnaký. Aj keď sa Juhoslávia v niečom líšila...

• Vo svojich prvých textoch, článkoch a esejach, ste sa venovali najmä feministickým témam, dokonca roku 1984 ste vydali knihu *Smrteľné hriechy feminizmu* (*Smrtni grijesi feminizma*). Čím je pre vás feminizmus podnetný?

– Moje prvé texty neboli výhradne feministické, ako novinárka som sa venovala najmä kulturologickým témam. Začiatkom 80. rokov sme s priateľkami vytvorili skupinu *Žena a spoločnosť* (*Žena i društvo*), ktorá sa venovala emancipácii žien v našej spoločnosti. Zastávali sme názor, že hoci ženy formálne získali od štátu emancipáciu, napriek tomu žijú v patriarchálnom prostredí. Bolo to viditeľné najmä v rodine, tam bola žena naozaj podriadenou osobou. Písali sme o tom a organizovali verejnú diskusiu. Moja prvá spomínaná kniha predstavuje zbierku textov na túto tému. Prirodzene,

že oficiálna organizácia žien sa proti tomu búrila a naše pôsobenie považovala za importovanú „buržoáznu ideológiu“.

• Pri príležitosti vydania knihy *Bájkky o komunizme* ste povedali: „Každú ženu, ktorá je finančne nezávislá a robí samostatné rozhodnutia, považujem za feministku. V tomto zmysle je feminizmus civilizačným výdobytkom, a preto sa tento termín už ani nepoužíva.“

– Nezávislosť a samostatnosť sú základné predpoklady emancipácie a väčšina žien v západnom svete ich aj dosiahla. To ale neznamená, že ženy sú naozaj rovnoprávne. Po páde komunizmu sa totiž ocitli v novej situácii. Rozdiel je v tom, že v čase socializmu boli ženy emancipované „zhora“, postaral sa o to štát a ony samé nemuseli bojovať za rovnoprávnosť. Dnes musia ženy bojovať za svoje práva samy. Máloktoľ politická strana ponúka zmysluplný plán pre ženy. A navyše musia dávať pozor, aby neprišli o už získané a zdedené práva. Dlhá tradícia boja žien za rovnosť aj popri civilizačných výdobytkoch nás učí, že práva žien nikdy nie sú vybojované navždy.

• Čo pre vás znamená „ženská literatúra“, považujete sa za ženskú autorku, súhlasíte s týmto škatulkovaním žien autoriek?

– Je to veľmi jednoduché. Skúsenosti žien a ich prežívanie sú v mnohom, ale nie vo všetkom odlišné od skúseností mužov. Pre mňa je celkom logické, že sa rozchádzajú v témach, záujmoch a často (ale nie vždy) sa vybojované navždy. V literatúre, celkovo v umení hranice nie sú pevne určené, ak existujú, sú na to, aby sa prekračovali.

• Vraj ste v 90. rokoch emigrovali z Chorvátska z politických dôvodov. Je to pravda, aké politické dôvody vás k tomu prinútili?

– Nie je pravda, že som emigrovala. Začala som žiť vo Švédsku zo súkromných dôvodov. Na začiatku 90. rokov som písala kriticky o nacionalistickom režime a, prirodzene, že niektoré média to neschvaľovali, dost ostro a nepríjemne voči mne útočili a prischla mi nálepka zradkyne národnej veci a disidentky.

Bolo nás viac takto prenasledovaných spisovateľov a intelektuálov. A pokiaľ ide o tú nálepku, demokracia, na rozdiel od totalitných režimov, nevytvára disidentov, ale iba ľudí iného názoru. Po čase nacionalisticko-autoritatívna ideológia trocha zoslaba a znovu môžem vydávať knihy v Chorvátsku. Najväčšiu časť roka vlastne trávim v Chorvátsku.

• Vo vašich textoch sa často stretávame aj s témou vojnových zločinov a zločincov na Balkáne. Akou optikou sa pozeráte na súčasný Balkán po takmer dvadsiatich rokoch?

– Dvadsať rokov nie je dostatočne dlhé obdobie, aby sa vzťahy medzi znepriatelenými štátmi úplne znormalizovali. Keby neexistoval medzinárodný tribunál v Haagu (ICTY), národy, ktoré žijú na Balkáne, by sa nikdy nedozvedeli pravdu o vojne. A spravodlivosť bez pravdy nemôže existovať. V tom zohráva Haag historickú úlohu. Tých pár stoviek vojnových zločincov, ktorí boli, alebo ešte budú odsúdení, sú iba špičkou ľadovca. A preto rozsudky môžu iba symbolicky uspokojiť spravodlivosť. Po skončení súdnych pojednávaní budeme mať aspoň dôkazy, na základe ktorých budeme poznať pravdu, ktorou sa už nebude dať manipulovať.

• Všetky vaše diela charakterizuje spoločný menovateľ – boj proti nespravodlivosti, zločinu a rôznym neuhom spoločnosti. Otvorene sa k týmto témam vyjadrujete, čím vyvolávate aj nevhľu ľudí zasiahnutých vašou ostrou, ale pravdivou kritikou. Máte ešte dosť síl, aby ste ďalej bojovali a písali o všetkom, čo vás rozhorčuje, hnevá a znepokojuje?

– V dnešnom svete nemá písanie takmer žiadny význam a ani priestor v médiách. Usudzujúc podľa popularity médií, zdá sa, že ľudia zaujíma iba zábava, a nie informácia, analýza, komentár... Mňa v súčasnosti zaujíma situácia v nových členských štátoch EÚ, do akej miery sa život ľudí zmenil k lepšiemu a do akej k horšiemu. Európska únia je dobrý nápad, dobrý rámeč pre pokojný a prosperujúci život, ale bolo by potrebné ešte veľa toho urobiť, aby skutočne začala fungovať ako spoločný domov rovnoprávných občanov.

Alica Kulihová

ZO SVETA KNÍH**Nové preklady slovenských kníh**

Aj za vlaňajší rok sa výrazne rozšíril okruh slovenských spisovateľov, s ktorých dielami sa môžu zoznámiť čitatelia v zahraničí vďaka prekladom vydaným s podporou Literárneho informačného centra, Komisie SLOLIA. V preklade Ivana Jackanina vydalo užhorodské vydavateľstvo Timpani v ukrajinčine knižku pre deti Júliusa Balca *Vrabčí kráľ* s ilustráciami Martina Kellenbergera.

Dvojazyčný slovensko-španielsky výber poézie Jána Ondruša vydalo pod názvom *Primera luna / Prvý mesiac* barcelonské vydavateľstvo La Poesia, señor hidalgo v spolupráci s Literárnou nadáciou Studňa. Básne vybral, do španielčiny preložil a úvodnú štúdiu o tvorbe Jána Ondruša do knižného vydania napísal popredný slovakista Alejandro Hermita de Blas.

V lublanskom vydavateľstve Apokalipsa vyšiel v slovinčine výber z tvorby Erika Jakuba Grocha *Druhá naivnosť* (Druhá naivita) s podtitulom *Zobrané a nové básne v próze*. Poetické texty E. J. Grocha preložil Zoran Triglav v spolupráci so Stanislavou Repar, ktorá je autorkou krátkej záverečnej štúdie o našom poprednom básnikovi.

Antológiu slovenskej poézie *Crna violina* (Čierne husle), do ktorej zostavovateľ, prekladateľ a prebásňovateľ Ludwig Bauer zaradil od medzivojnovnej tvorby Janka Jesenského, Ivana Kraska, Štefana Krčméryho, Valentína Beniaka, Jána Smreka, E. B. Lukáča, L. Novomeského, Janka Silana cez poéziu nadrealistov, ukážky z tvorby Trnavskej skupiny, Milana Rúfusa, L. Vadkerti-Gavornikovej, Mily Haugovej, Š. Moravčička, J. Švanternera... až po básne súčasnej mladšej strednej generácie (Erik Ondrejčíčka, Ivan Kolenič, Marián Grupač), v chorváčtine vydali vydavateľstvo Aura v Sisaku a Društvo hrvatskoslovačkoga prijateljstva.

Knižku cestopisných črt a krátkych próz Gustáva Murína *Svet je malý*, ktorá už vyšla dvojazyčne vo francúzsko-slovenskom vydaní, tentoraz sprostredkovalo chorvátskym čitateľom záhrebské vydavateľstvo Božičević v preklade Sinišu Habijaneca.

Popredná ruská slovakistka A. G. Maškova pripravila zborník štúdií z medzinárodnej konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti 80. výročia narodenia Milana Rúfusa v Moskve 4. decembra 2008. Zborník vyšiel v ruštine vo vydavateľstve MIK a okrem príspevkov prednesených na konferencii (O. Maleviča, V. Šabíka, M. Pismenného, A. Maškovej, A. Valcerovej, J. Zambora, L. Širokovej, D. Anisimova a N. Kubišovej) obsa-

huje preklady básní a esejí Milana Rúfusa do ruštiny.

Druhý zväzok antológie slovenskej novely *Dunajská mozaika* (Druhá polovica 20. – začiatok 21. storočia), ktorú zostavila A. Maškova a pripravila na vydanie v moskovskom vydavateľstve MIK, obsahuje krátke prózy vyše 60 súčasných slovenských autorov. Obsahuje úvodnú štúdiu napísal Vladimír Petrik.

V rámci európskeho projektu Sto slovanských románov z našich autorov vyšiel ako prvý román Dušana Kužela *Lampa* v slovinskom preklade Zuzanny Govednik Kraskovej *Luč*. LIC vydalo v slovenčine už dve diela – román slovinskej autorky S. Tratnik *Volám sa Damián* (2008) a vlni *Dar na rozlúčku* srbského prozaika Vladimira Tasiča.

Srbský časopis pre literatúru a umenie Naš Trag predstavuje súčasnú slovenskú literárnu tvorbu prostredníctvom ukážok z diel štyroch autorov. Uverejnil v srbskom preklade Zdenky Valent-Beličovej divadelnú hru Milana Richtera *Kafkov druhý život*, autorove myšlienky a postoje približuje rozsiahly rozhovor; mladšiu strednú generáciu našich prozaikov zastupujú Juraj Šebesta, Tomáš Horváth a Balla.

Do bulharského kultúrneho prostredia prináša antológia *Súčasná slovenská poviedky* z vydavateľstva Faber diela dvanástich našich autorov vo výbere Braňa Hochela (B. Hochela, I. Otčenáša, K. D. Horvátha, P. Rankova, J. Šebestu, V. Ballu, M. Kasardu, P. Krištúfka, J. Beňovej, M. Hvoreckého, P. Pavlaca a M. Kompanikovej). Zostavovateľ je zároveň aj autor úvodnej štúdie.

V moravskom vydavateľstve Kniha Zlín vyšla v českom preklade Kristíny a Miroslava Zelinského prvá časť populárneho románu Petra Pišťanka *Rivers of Babylon I*.

V trochu nezvyčajnej úprave, keď knižku otvárame na poslednej strane a podľa nášho zvyku čítame od konca, vyšla zbierka poviedok *Vrahovia* Antona Hykischu po arabsky v káhirskej vydavateľstve Sphinx Agency v preklade Khalida el Bildagi.

Projekt „časopis v časopise“ približuje poľským čitateľom časopisu *Tekstualia* zaujímavé príspevky nášho Romboidu. V poľštine tak vychádzajú ukážky z poézie M. Brücka, M. Habaja, N. Ružičkovej, P. Macsovszkého, D. Grúňa, z prózy E. Farkašovej, P. Krištúfka, D. Mitana, B. Mihalkoviča, M. Kopcsaya, S. Rakúsa, I. Dobrakovej, J. Bodnárovej a štúdie, eseje a názory ilustrované dielami Rasta Čambála.

–báb–

NAJPREDAVANEJŠIE KNIHY**v Česku**

1. Dan BROWN: <i>Ztracený symbol</i> , Argo	8. Paulo COELHO: <i>Vítěz je sám</i> , Argo
2. <i>Lunární kalendář Krásné paní 2010</i> , Krásná paní	9. Neil DOUGLAS-KLOTZ: <i>Skryté evangelium. Dešifrování duchovního poselství aramejského Ježíše</i> , DharmaGaia
3. Josef HAUSMANN: <i>Základy mužského šovinismu</i> , Reneco	10. Paulo COELHO: <i>Alchymista</i> , Argo
4. <i>Kalendář Proměny 2010</i> , Nadace Archa Chantal	
5. Miguel RUIZ: <i>CD Čtyři dohody</i> , Tympanum	
6. Alan MOORE – Melinda GEBBIEOVÁ: <i>Ztracené dívky</i> , Argo	(Najpredávanejšie tituly internetového knihkupectva kosmas.cz za prvé dva týždne tohto roka)
7. Josef HAUSMANN: <i>Mužský šovinismus pro</i>	

Život nielen užívať, ale aj poznávať

Charlotte Uhlenbroek
Život zvierat
 Bratislava, Ikar 2009
 Preklad kolektív autorov

Naše deti žijúce v mestách mnohých štvornožcov a vtáky vôbec nepoznajú a ani vidiecke deti na tom nie sú oveľa lepšie. Šesťročný Žilčan Jakub pravidelne navštevuje babku na dedine, no napriek tomu v živote nevidel kravu! A my dospelí si už len matne spomíname, kedy sme hladkali koňa či počúvali spiežovic oviec. Výpravny encyklopédie o zvieratách s bohatou fotografickou prílohou preto nikdy nie je dosť. Vydavateľstvo Ikar prichádza na trh s ďalším zo série chvályhodných editorských činov. Encyklopédia *Život zvierat* je pokračovaním dnes už legendárnej encyklopédie *Zviera*, z ktorej sa predalo 21 600 výtlačkov. V edícii veľkých obrazových publikácií v Ikar vyšli: *Zviera, Zem, Človek, Rastlina, Oceán, Vesmír, Vták, História*. Toto je naozaj lahôdka. Na vyše päťsto stránkach mohutného zväzku nám kolektív šiestnástich autorov a ich konzultantov (na slovenskom preklade sa podieľalo sedem odborníkov) predkladá nielen najzaujímavejšie momenty zo života zvierat, ale aj ich správanie, denný režim, zvláštnosti, aké o nich ani netušíme. Nádherné šelmy z divočiny sa zrazu ocitnú v našej obývačke a my sa dozvedáme ich tajomstvá. Napríklad: Chceli by ste mať mozog rozdelený v ôsmich nohách tak ako chobotnica osmonoh? Alebo ovládať niekoľko sto zvukov v rozličných tóninách, ktoré vydáva kojot, delfín, šimpanz či slávik červienka? Či vedieť počítať ako kormorán? V Číne a v Japonsku rybári totiž krotia kormorány, aby lovili pre nich. Vtákom dovolia prehltnúť každú ôsmu rybu, čo ulovia. Vtáky odmietajú ďalej loviť, kým nedostanú zaslúženú odmenu.

Kniha je prehľadne rozdelená do skupín zvierat (cicavce, obojživelníky, plazy, vtáky, ryby) a tie sa ďalej delia na podskupiny, ilustrované skutočne vynikajúcimi fotografiami jednotlivých zvierat. Na ďalších stranách nájdete ich kostru, zloženie a prácu svalov, obrázky detailov ich kože, srsti či peria, potravu, ktorou sa živia, miesta, na ktorých sa zdržiavajú, ich zvyky a inštinky. História zvierat vysvetľuje aj to, prečo sa zo spoločného zárodočného kmeňa vyvinuli jednotlivé skupiny a v nich tvory, ktoré sú si absolútne nepodobné, žijú celkom iným spôsobom života a živia sa celkom inou potravou, často aj sebou navzájom. V závere tohto diela nájdeme podrobný slovník, ktorý detailne vysvetľuje jednotlivé pojmy. Na prebale knihy sa dozvieme niečo aj o jednotlivých autoroch, ktorých samotné životopisy, najmä cesty po Afrike, Indii a iných krajinách by vydali na ďalšiu podobnú dobrodružnú knižku. Za pochvalnú zmienku rozhodne stojí aj kvalita papiera, tlače a reprodukcií fotografií, ktorá sa bez debaty

vyrovná tej pôvodnej z vydavateľstva Dorling Kindersley Limited. Fotografické momentky približujú život zvierat z inej stránky. Antilopa obhrýza konáriky stromu ako baletka na špičkách zadných nôh. Ladový medveď skáče hlavičku z kryhy do mora. Zelená húsenica pozerá priamo do objektívu. Gepard sa vrhá na korisť tak rýchlo, že vyzerá ako škvritá guľa s niekoľkometrovými nohami. Takmer každý takýto obrázok je rozfázovaný do niekoľkých záberov, ktoré si určite vyžadovali nekončnú trpezlivosť.

Najmä vďaka nej sa dnes môžeme tešiť z knihy pre obdivovateľov divočiny, laikov, profesionálov, dospelých i deti.

John Bailey a kol.

Nová encyklopédia rybárstva

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009

Preklad Katarína Škovierová

Čo sú to ostráčky a slnečnice? Čo je koryfén a luciána? Čo znamená albula, lufara a tarpon? Nie, nehovoríme exotickým cudzím jazykom, hoci je pravda, že každé umenie má svoju vlastnú reč. Aj to rybárske. Výrazy, ktorými sme vás zmiatli na začiatku, patria totiž do rybárskej problematiky. A rybárom je tiež určená kniha z Vydavateľstva Slovart, po ktorej môžu pokojne siahnuť aj začiatočníci. Rybárska encyklopédia taktne, podrobne a plasticky vysvetlí, ako na to. Treba si dôsledne nastudovať kapitolu Hod ponad hlavu, pretože nezvládnutím tohto úkonu už mnohí muži s udicou prišli o peknú čiapku, okuliare alebo si nedopatrením roztrhli vzadu háčikom nohavice. Ak máte záľusť na mečiara, ktorý je vraj veľkým a tvrdo bojujúcim obyvateľom tropických vôd, potrebujete v prvom rade loď, potom pevné vlákno a živú alebo mŕtvu nástrahu. Pozor, nie člena posádky. Zaujímavý obsah sľubujú kapitoly s názvom Lov pri pobreží, Lov rají či Lov žralokov. Ale aj popis lovu domáceho pstruha vykreslí, čo všetko potrebujete, ako to máte navliecť na háčik a ako sa má správať, aby ste vnímavé pstruhy nevyplašili. Škoda, že knižka neponúka aj recepty na chutné rybie mäso, ale to je už iná kapitola. Najprv si rybku musíte chytiť.

Kniha obsahuje množstvo fotografií, detailných kresieb a poznámok, ktoré zaujmú aj nerybára. Poskytne vám aj slovníček najbežnejších pojmov. Hovorí tiež o ochrane prírody a čistení chovných vôd, podáva návod, ako opatrne zaobchádzať s ulovenou rybou, aby nezahynula následkom zranení, ale aby sme ju ako správni športoví rybári mohli smelo pustiť naspäť do vody.

Keď dočítate a dopozeráte túto prekrásnu príručku, budete môcť pokojne zakričať: Berú! Nielen ryby, ale aj zákazníci knižkupectiev.

Martin Grbjar

Vladimír Sklenka – Marcel Pecník Radvan

Banská Bystrica, Centrum pre rozvoj cestovného ruchu 2009

Mladí historici – Vladimír Sklenka zo Stredoslovenského múzea a Marcel Pecník, interný doktorand Katedry histórie na Univerzite Mateja Bela – vytvorili občianske združenie Centrum pre rozvoj cestovného ruchu (CEPROCER) a prizvali početných spolupracovníkov, aby pripravili reprezentatívnu monografiu o Radvani, kedysi samostatnej obci, dnes súčasť Banskej Bystrice. V jej úvode priznávajú, že bezprostredne

ich motivovala výstava o tradícii Radvanských jarmokov a spomienky rodáka z Radvane, herca Juraja Sarvaša. Od inšpirácie po realizáciu ich čakalo množstvo odbornej, ale aj organizačnej práce, pre myšlienku získali početných sponzorov (MK SR, Mesto B. Bystrica, Banskobystrickú energetickú spoločnosť so sídlom v Radvani, Kooperatívu a i.). Spolupracovali s mnohými výskumnými a odbornými inštitúciami v oblasti histórie a národopisu. Na takmer 300 stranách veľkého formátu kniha približuje históriu sídla rodu Radvanských, ktoré sa zapísalo do našich kultúrnych dejín aj ako pôsobisko štúrovského básnika Andreja Sládkoviča. Množstvo dokumentov zaznamenáva významné udalosti zo života obyvateľov obce, nielen obyvateľov kaštielov, ale aj remeselníkov, ktorí sa výrazne zaslúžili o jej rozvoj. Neúnavná práca vedúcich autorského kolektívu by mohla inšpirovať aj iných tvorcov. Dosať chýba monografia Banskej Bystrice, hoci rozbehnutých aktivít bolo pomerne veľa, veľkú príležitosť núkalo 750. výročie udeľenia mestských kráľovských výsad roku 2005. Erudovaných odborníkov takmer z každej oblasti ponúka mesto dost, no treba prekonať množstvo prekážok, nevynímajú organizačné a finančné...

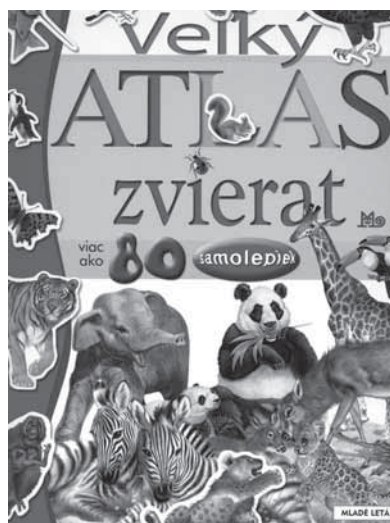
Jana Borgulová

Gabriel Zubrický

Geografia štátov sveta Bratislava, Mapa Slovakia 2009

Atlas prináša aktuálnu geografickú charakteristiku štátov sveta nového tisícročia, ktoré boli k 30. 6. 2009 členmi OSN. Autor zoradil jednotlivé svetadiely podľa „sily“ ekonomiky od najsilnejšej po najslabšiu. V tabulkovej časti uvádza kľúčové údaje geografického charakteru, v textovej časti kladie dôraz na ekonomický a spoločenský vývoj krajín, mapovú časť dopĺňa register geografických názvov. Profil každého štátu sa začína jeho vlajkou, prehľadným výkladovým textom a základnými údajmi o krajine (rozloha, počet obyvateľov, hlavné mesto...), pokračuje prírodou (dĺžka pobrežia, úhrny zrážok, prírodné zdroje, počet druhov rastlín, vtákov, cicavcov – počty ohrozených druhov sú vždy v zátvorkách), populáciou (priemerná dĺžka života, národnostné zloženie, ročný prírastok obyvateľstva), ekonomikou (nezamestnanosť, podiel na tvorbe HDP, export, import, turizmus), životnou úrovňou (obnoviteľné zdroje, produkcia a spotreba energie, internet, hustota cestnej siete, výdavky na zdravotníctvo, počet lekárov na 10 tisíc obyv., vzdelávanie, armáda). Na úvod jednotlivých kontinentov sú zaradené ilustračné fotografie.

–lč–

Na kupón vydavateľstva Mladé letá z 11. strany čakáme do 2. februára.

Vitajte v Panta Rhei

V centre Bratislavy na rohu Vysokej a Poštovej ulice otvorili nové dvojpodlažné knižkupectvo Panta Rhei (kontakty: tel. 02/5464 1325, www.pantarhei.sk, e-mail: postova.bratislava@pantarhei.sk). Už v podchode pod Mierovým námestím oslovujú okoloidúcich nápis na schodoch: „24 schodov do ríše kníh“ a pod. Panta Rhei je u nás známa sieť knižkupectiev, okrem bratislavských predajní v obchodných centrách Aupark, Polus, Avion, Shopping Palace sú aj v ďalších mestách Slovenska. Najnovšie bratislavské knižkupectvo Panta Rhei – vskutku reprezentačné – poskytuje návštevníkom dosť možností a pohodlie, aby si mohli s knihou v ruke sadnúť, zalistovať si v nej. Okrem bohatého výberu beletrie, odbornej literatúry, literatúry pre deti i v cudzích jazykoch, CD, DVD, priestoru na podujatia a autogramiády pod názvom *zaBOOKovali sme ...* (každú stredu) má na prízemí dve predajne – novín a časopisov Interpress a Da Vinci s rozmanitými pomôckami pre širokú ruku, ako aj štýlovú kaviareň Café Dias. O tomto dôstojnom stánku kníh a jeho zámeroch som sa porozprávala s manažérom Panta Rhei Martinom TOMÁNKOM.

• Knižkupectvo ste otvorili vlni v októbri a podľa plagátu pri vchode do predajne ponúka „knihy, ktoré čítate, autorov, ktorých poznáte, hudbu, ktorú počúvate, ľudí, ktorých obdivujete“. Na rozlohe 1 547 m² to môžete aj splniť. Čo z domácej a zahraničnej tvorby zákazníci u vás nájdú?

– Na prízemí sme pre návštevníkov pripravili cudzojazyčnú, slovenskú, českú a svetovú literatúru, ľúbostné romány, detektívky, fantasy a sci-fi, historickú literatúru, geografiu, cestopisy, kalendáre, pohľadnice. Na poschodí sú knihy pre deti, venované hobby, náboženstvu, ezoterike, psychológii, umeniu, ekonomike, právu, manažmentu, marketingu, vojenstvu, dejinám a politológii.

• V novembri ste pripravili špeciálnu ponuku „2+1 zdarma“, išlo len o uvádzací krok, alebo sa môžu zákazníci tešiť na ďalšie podobné akcie?

– Prvé tri týždne po otvorení predajne dostali zákazníci, ktorí u nás nakúpili nad 50 €, darčekový poukaz na ďalší nákup u nás. V decembri zas pri nákupe nad 50 € získali zákazníci zadarmo poukaz na kurz fotografovania zrakodlovcov v spoločnosti Photo Academy.

• Ktoré tituly boli u vás najpredávanejšie?

– Z pôvodnej slovenskej tvorby bol najväčší záujem o *Novú minicyklopédiu prírodnej liečby* od Igora Bukovského, o *Muchu*

Dominika Dána a *Zastavte Dubček!* od Jozefa Banáša. Zo zahraničnej literatúry bola úspešná *Chatrč* (Young), *Povídky o lásce* (Viewegh) a *Útek z pekla* (Vujity), z kníh pre deti bol najpredávanejší *Môj Macík* (Rázusová-Martáková).

• Aké podujatia, autogramiády ste pripravili?

– V decembri sme mali napríklad autogramiády populárnej Táne Keleovej-Vasilkovej, Denisy Fulmekovej.

• Ako prijali zákazníci nové knižkupectvo?

– Zatiaľ počúvame len samé chvály. Predajňa sa zákazníkom páči a tešia sa, že je umiestnená priamo v centre mesta.

• Ešte sa len rozbiehate, aké sú vaše ďalšie zámery?

– Chceme čo najlepšie vyhovieť požiadavkám našich zákazníkov z hľadiska sortimentu aj poskytovaných služieb. Naším cieľom je stopercentná spokojnosť našich zákazníkov.

Panta Rhei navštívila
 Lýdia Čelková

Bernd Polster, Claudia Neumannová, Markus Schuler, Frederick Leven:

Lexikon moderního designu

Praha, Nakladatelství Slovart

Preklad Jana Novotná

Denne sa obklopujeme množstvom vecí každodennej potreby – kupujeme ich na základe dostupnosti, ceny a nepochybne aj na základe nášho vnútorného hlasu – akéhosi detektora sympatie. Ten nás neomylnne naviguje, aby sme si kuchyne, obývačky alebo kancelárie pretvárali podľa vlastných predstáv. Málokedy si pritom uvedomujeme, že za neviditeľnou auru, ktorá obklopuje veci okolo nás, je čísi talent pre skombinovanie funkčnosti a vzhľadu – pre dizajn (mimochodom termín, ktorý si medzičasom stihol osvojiť aj slovenský jazyk). Publikácia *Lexikon moderního designu* nemeckého odborníka Berndta Polstera a kolektívu spolupracovníkov je vynikajúcim sprievodcom svetom dizajnu 20. a 21. storočia. Na vyše 500 stranách nájdete informácie

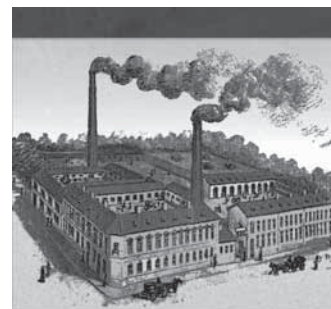
o 300 mienkotvorných svetových dizajnéroch a výrobcov. Automobily, počítače, hojdiacie kreslá, elektrospotrebiče, ale aj hračky alebo zubné kefky vytvorené v dizajnerských štúdiách Bertone, Apple, Philippa Starcka alebo Loewe sa stali v svojich kategóriách ikonami a návodom pre ďalší vývin moderného dizajnu. Ergonómia knihy umožňuje ľahkú orientáciu, abecedné poradie zjednodušuje vyhľadávanie jednotlivých hesiel, každé heslo navyše poskytuje informácie o histórii, životopisy jednotlivých dizajnérov a odkazy na webové stránky. *Lexikon moderního designu* je komplexnou a praktickou príručkou nielen pre dizajnérov a grafikov, ale aj pre laikov zaujímavých sa o svet krásnych vecí obklopujúcich nás v každodennom živote.

Vladimír Radosa

Tajomstvá odviať slávy

Viera Obuchová: Priemyselná Bratislava
Bratislava, Albert Marenčin Vydavateľstvo PT 2009

Ešte stále máme problém, kam zaradiť priemyselné budovy – patria do architektúry? Staré fabričné objekty sú bezcenné barabizne, ktoré špatia okolie? Nezapadajú do ostatnej zástavby a vyvolávajú pocit nesúlady? Najmä zo západoeurópskych krajín sú známe mnohé prípady funkčného začlenenia starých rekonštruovaných priemyselných objektov do novej zástavby a často ich zaujímavého využitia. Pri čítaní pozoruhodného diela historičky Viery Obuchovej *Priemyselná Bratislava* si čitateľ so smútkom uvedomí našu obrovskú lahostajnosť k osudom budov remeselnícko-priemyselnej sféry. Autorka široko zmapovala a zhrnula dosiaľ rozdrobené poznatky o vývoji remesiel a priemyslu vo vzťahu k mestskej zástavbe. Pri pozornejšom čítaní badať, že k masívnemu stahovaniu alebo až likvidácii fabriek na území Bratislavy dochádzalo najmä po vzniku Československej republiky (stahovanie do Čiech) a po roku 1989, keď sa pozemky pod fabrikami rozpredali zahraničným investorom, ktorí zanedbali výrobu úplne zrušili alebo výrazne obmedzili. Tieto dve obdobia, hoci aj inokedy sa stahovalo a búralo či už pod vplyvom rozvoja alebo z obranných dôvodov (pred 2. svetovou vojnou), znamenali tiež najväčší zánik pôvodnej, neraz hodnotnej priemyselnej architektúry. Na tomto mieste treba pripomenúť, že dnes máme inštitúciu kultúrnych nehnuteľných pamiatok, avšak ako z knihy nevďak vyplýva, priznávacie konanie je nezriedka priveľmi dlhé a komplikované, majetelia zatiaľ nechajú budovy schátrať a asanovať alebo ich priamo brutálne asanujú pre svoje plány. Aj samotný zákon o pamiatkovej starostlivosti je zrejme bezzubý, veď ak pamiatka schátra, vyjme sa zo zoznamu nehnuteľných pamiatok a málokedy ju musí ten, čo sa o jej zánik pričínil, aj zaplatiť (a dodatočná platba nič nerieši). V každom prípade sa čo len trochu kultúrnejší Bratislavčan v knihe dozvie predovšetkým mnohé zaujímavé fakty o remeselníckych, dielenských a fabrických budovách, často aj o takých, o ktorých dosiaľ nemal potuchy. Či už ide o Fetzelmayerovu firmu na stroje, rodiny Wernerovcov na výrobu klavírov, prosperujúcu prvotriednu Marschallovu továreň na koče, Durvayovu tehelňu, starý dobrý Sfinx na smaltovaný riad, alebo aj o známejšie fabriky – Stollwerck, Danubius, Cvernovka, Gumon, Kablo, Matador, Klingerka, Apollo, Dynamitka a ďalšie. Autorka veľmi vhodne vedie čitateľa chronologicky od najstarších technických a industriálnych pamiatok k mladším a nezabúda ani na predpoklady rozvoja priemyslu: kým spočiatku stačila voda, vozová doprava, neskôr už bolo treba železničnú alebo lodnú dopravu, vodáreň, plynáreň, elektráreň.

VIERA OBUCHOVÁ
Priemyselná
Bratislava
ALBERT MARENČIN VYDAVATEĽSTVO PT

Bratislava v tejto knihe doslova odhaľuje svoje tajomstvá. Neveríte? Viete, že jestvovali (a možno ešte jestvujú) rôzne zrakom ukryté priestory? Napríklad chodba z ľavého dunajského brehu popod dunajské rameno na ostrov Sihot? Potrubie na víno z Palugyaovej továrne na šumivé vína až k železničným cisternám na hlavnej stanici? Tušili ste, že prvé metre konskej železnice začínali v priestoroch dvora bývalého hotela Carlton, dnes Radisson? K prvenstvám Bratislavy v rámci Uhorska či celej strednej Európy v niektorých priemyselných odvetviach prispeli viaceré chýrne výrobky, ktoré naše hlavné mesto preslávili po celom svete, no na tomto mieste ich pre nedostatok priestoru nemožno ani len pospomínať. Knihu si treba jednoducho prečítať. Iba poznaním môžeme nadobudnúť zdravú hrdosť.

Luboš Svetoň

Hovorí autorka pre deti a mládež Gabriela FUTOVÁ

Písaním som si splnila svoj detský sen

Gabriela Futová (1971) sa narodila a žije v Prešove. Po absolvovaní žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (1989 – 1993) pracovala ako administratívna pracovníčka, od roku 2002 je metodičkou pre prácu s deťmi a mládežou v Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove, od roku 2009 v Slovenskej národnej knižnici v Martine. Debutovala knižkou *Naša mama je bosorka!* (2000), po nej nasledovali ďalšie príbehy, v ktorých sa fantastické príbehy a predstavy striedajú s reálnymi problémami súčasných detí *Hľadám lepšiu mamu* (2001), *Ako čarovná fľaška zachránila Vianoce* (2002), *Nezblázni sa, mamička* (2003), *Keby som bola bosorka* (2003), *Ako topánka Anka do sveta išla* (2003), *Lepší otec v hrsti ako kamoš na streche* (2005), *Rozruch v škole na Kavuličovej ulici* (2006), *Štyri kosti pre Flipra* (2007), *Psia škola kocúra Červenochvosta* (2008), *Dokonalá Klára* (2008), *Zmätené dvojčky zo slepej uličky* (2008, spoluautor Roman Brat). Jej knihy si získali mnohých detských čitateľov a viacero ocenení. *Naša mama je bosorka!* jej priniesla Zlatý dukát (Cenu čitateľov Knižnice pre mládež mesta Košíc za najčítanejšiu knihu roka 2001) a Hlavnú cenu knižného salónu medzinárodného festivalu Dni karpatského euroregiónu (2002). Ocenenie Najlepšia kniha jesene 2001 udelili Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti, a Slovenská sekcia IBBY jej knihe *Hľadám lepšiu mamu*, neskôr toto ocenenie získalo aj jej voľné pokračovanie *Lepší otec v hrsti ako kamoš na streche* (Najlepšia kniha jesene 2005), ako aj kniha *Nezblázni sa, mamička* (Najlepšia kniha jari 2003) a Cenu vydavateľstva Mladé letá za rok 2008 kniha *Dokonalá Klára*.

- **Hneď svojím vstupom do literatúry – knižkou *Naša mama je bosorka!* – ste sa stali obľúbenou autorkou. Vyplýva to z vašej práce v knižnici, že poznáte čitateľský vkus súčasných detí, a tak im viete „ulahodiť“, alebo si písaním plníte svoj detský čitateľský sen?** – Písaním som si splnila svoj detský spisovateľský sen. Píšem preto, lebo ma to baví a deťom sa vôbec nesnažím účelovo ulahodiť, to prichádza samo možno tým, že som veľmi (niekedy až priveľmi) empatická a veľmi dobre si pamätám na to, čo som ako dieťa neznášala.
- **Čo vás najčastejšie inšpiruje, aby ste sadli za počítač a písali pre deti?** – V poslednom čase najmä ľudia vo vydavateľstvách ☺. Obyčajne je to však hlavne nejaký motív zo života, na ktorý si spomeniem, ktorý si všimnem, alebo začujem a zaujme ma.
- **Ako by ste charakterizovali súčasného detského čitateľa?** – To je ťažká otázka. Myslím si, že deti, ktoré chcú čítať, chcú čítať niečo, čo ich strhne. Chcú sa trochu báť, chcú sa zabávať, chcú mať pocit, že spisovateľ píše o nich, skrátka chcú sa dať strhnúť príbehom tak, že zabudnú, že čítajú. Ale možno sa mylím, teoretické odpovede mi nejdú veľmi dobre ☺.
- **Akých literárnych hrdinov ste neznášali**

v knihách pre deti a naopak, s ktorými ste sa doteraz nerozlúčili?

– Neviem akých hrdinov, ale pamätám si, že som nemala rada lyrické texty. Na to, aby ma kniha zaujala, som potrebovala a dodnes potrebujem akciu, aj keď dnes sa nevyhýbam ani iným typom literatúry. Dodnes som sa však nerozlúčila s Malou bosorkou od Ottfrieda Preusslera, s Rumcajsom od Václava Čtvrťka, ale musím sa priznať, že k nim pribúdajú stále ďalší a ďalší hrdinovia.

• **Slovensko bude tento rok čestným hosťom na medzinárodnom knižnom veľtrhu v Bologni – čím môže naša knižná tvorba pre deti zaujať na tomto medzinárodnom fóre?** – Slovenská literatúra pre deti má byť na čo hrdá. Myslím, že aj posledné roky dokazujú, že na Slovensku literatúra pre deti žije a naozaj existuje pár titulov, ktoré stoja za zmienku. Ak by som nejaké knihy mala odporučiť ja, určite by som nezabudla na knihy Romana Brata, Jána Uličianskeho, Dana Heviera, Petra Gibeya a mnohých ďalších (chcem sa vyhnúť dlhému zoznamu, ale výborných autorov je naozaj dosť). Okrem spisovateľov máme tiež nesmierne šikovných a talentovaných ilustrátorov, fakt veľakrát nevyhádzam z úzasia, čo všetko dokážu, takže zaujať skutočne máme čím.

Marta Bábiková

Prekvapenia ukryté v orieškoch

Ján Turan: V rozprávke krajine hádaniek. Bratislava, Vydavateľstvo DAXE 2009. Ilustrácie Jarmila Dicovalá-Ondrejková

Deti rady lúštia hádanky a rébusy. Na túto ich záľubu nadväzujú aj súčasné časopisy pre deti, za čo ich treba pochváliť. Rozvíjajú a upevňujú logické myslenie, verbálne schopnosti a podnecujú túžbu riešiť záhady a odkrývať tajomstvá, pričom rozširujú ich vedomosti a abstraktné myslenie. Na obľubu originálnych a vtipných hádaniek zareagoval aj slovenský bard poetickéj tvorby pre deti Ján Turan vo svojej najnovšej knižke *V rozprávke krajine hádaniek*. Uviedol na scénu hádankára Jana a jeho dedka-pradedka, veselého starčeka, vtipkára a veľkého figliara, ktorý Jana trénoval v lúštení hádaniek, no ešte viac podpichoval. Keď sa v ich kraji minuli všetky hádanky, Jano sa pustil púťovať po veľkej rozprávke krajine hádaniek. A to bola príležitosť pre autora, aby malých čitateľov povodil po najznámejších rozprávkach a dal im lúštiť mená rozprávkových hrdinov a hrdiniek ukryté do prešmyčiek. Za každým Janovým vstupom do niektorej z rozprávok nasleduje skupina veršovaných, poväčšine štvorveršových hádaniek s vylúštením v zátvorke graficky vytlačeným „hore no-

hami“. Básnik Turan hádankárovi Janovi pričaril dvoch šikovných pomocníkov – Zahádaja a Zahádajku, ktorí ponúkajú malým čitateľom hádankárske oriešky na lúskanie, čiže na lúštenie.

Autor tak novým, originálnym podaním pripomína deťom klasické rozprávky a ich hrdinov. Jeho obdivuhodná poetická erudícia, priam erupcia, sa prejavuje aj v samotnom prozaicko-poetickom texte o Janovom výlete do sveta rozprávok, kde sa viaceré vetné časti spolu rýmujú. Takáto nadštandardná poetická úprava je fascinujúca a pre malých čitateľov dozaista pútavá. Je to dielko poetického magnetizmu, ktoré dokáže dieťa odtrhnúť od počítačových hier či iných bezduchých zábav. Rozprávkový pôvab celej knižky umocňujú ilustrácie Jarmily Dicovej-Ondrejkovej.

Ak si chcete osviežiť pamäť prostredníctvom hádaniek Jána Turana a vrátiť sa do rozprávkeho sveta, pošlite nám do 2. februára kupón vydavateľstva DAXE, ktoré jednému z vás knižku venuje.

Milan Kenda

JUBILANTI

od 20. januára do 2. februára

- 20. 1. 1933 – Emil BENČÍK, autor rozhlasových fíčrov, publicista
- 20. 1. 1940 – Stanislav RAKÚS, prozaik, literárny vedec
- 21. 1. 1933 – Imrich SEDLÁK, literárny a kultúrny historik
- 22. 1. 1920 – Pavol ŠTEFÁNIK, spisovateľ pre deti a mládež
- 22. 1. 1924 – Ján Chryzostom KOREC, náboženský spisovateľ, autor literatúry faktu
- 22. 1. 1935 – Ivan STADTRUCKER, prozaik, scenárista, filmový teoretik
- 22. 1. 1940 – Peter JAROŠ, prozaik, scenárista
- 22. 1. 1965 – Ivan KOLENIČ, básnik, prozaik
- 23. 1. 1961 – Tatjana LEHENOVÁ, poetka, spisovateľka pre deti
- 25. 1. 1939 – Ján SABOL, verológ, literárny vedec, jazykovedec
- 26. 1. 1943 – Michaela JUROVSKÁ, prekladateľka, literárna kritička a esejistka
- 26. 1. 1949 – Lubomír TKÁČIK, básnik
- 29. 1. 1939 – Tibor ŽILKA, literárny vedec
- 27. 1. 1941 – Ján KAMENISTÝ, publicista, editor, prekladateľ
- 29. 1. 1943 – Ivan SULÍK, literárny kritik a historik
- 29. 1. 1959 – Daniel PASTIRČÁK, básnik, prozaik, autor kníh pre deti a mládež
- 30. 1. 1935 – Jozef MIHALKOVIČ, básnik, prekladateľ
- 30. 1. 1974 – Radovan BRENKUS, básnik, prozaik, prekladateľ, vydavateľ
- 2. 2. 1944 – Eugen GINDL, publicista, dramatik, scenárista

Kto dostane knižku?

Do *Zápisníka Fífika* z vydavateľstva Perfekt si môže zapisovať dôležité tohtoročné udalosti Milena GRIGEROVÁ z Gánoviec, do textov Benedikta XVI. *O Panne Márii* z vydavateľstva Dobrá kniha sa zahľbi Katarína SZABÓOVÁ z Bratislavy, *Nočný jazdec* z vydavateľstva Arkus sa vydáva k Marte GÁLISOVEJ do Veľkých Bielic a *Človek na cestách zeme* z vydavateľstva Lúč poputuje za Helenou FIGLIAROVOU do Kvetnice.

OBJEDNÁVKA

Objednávam si dvojtýždenník **KNIŽNÁ REVUE** na rok 2010 od čísla Cena jedného čísla je 0,35 €, dvojička 0,70 €. Predplatné 9,10 €.

Meno:

Priezvisko (organizácia):

Ulica:

Mesto:

PSČ:

Podpis:

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava e-mail: krevue@litcentrum.sk

MLADÉ LETÁ
Strana 10

DAXE
Strana 11

Rozhovor s prozaikom Pavlom RANKOVOM

Príbeh je ideálny kód

• Ako vznikol tvoj prvý román?

– Myšlienka na román vo mne už dosť dlho a postupne dozriela. Robil som si výpisky, zapísal som si tézy, ale stále som nemal motiváciu, ktorá by ma k písaniu naozaj dohnala. Potom – neviem, či to bolo roku 2005 alebo 2006 – dostalo Literárne informačné centrum podporu od Ministerstva kultúry na štipendium pre autorov. Oslovili ma a zrazu sa spojilo to, čo som si sám plánoval, so štipendiom z LIC. No a keď už sa človek ocitne v takejto situácii, že môže robiť, čo chce, a navyše má za to dopredu zaplatené, je to neodolatelná situácia.

• V podtitule si svoje dielo označil „historický román“, písal si ho s týmto žánrovým zameraním?

– Keď knižka vyšla a mala prvú prezentáciu v jednom bratislavskom kníhkupectve, požiadal som literárneho teoretika Petra Darovca, aby povedal niekoľko úvodných slov. Celkom zaujímavosťou sa na to pripravil a začal tým, že hoci sú hneď na prvej strane napísané slová „historický román“, on musí upozorniť, že to, žiaľ, nie je pravda, lebo podľa istého významného literárnovedného teoretika historický román môže hovoriť len o období takej dávnej minulosti, z ktorej už neexistujú žiadni priami pamätníci. Veľmi vtipne poukázal na to, že som si síce román presne zaradil, nesedí to však podľa literárnej teórie, o ktorej som nemal a stále nemám ani šajnu. Lenže... Hoci som sa pomýlil hneď v úvode, uverili mi aj čitatelia, aj nejakí recenzenti. Všetci svorne píšú, že ide o historický román.

• Po vydaní druhej zbierky poviedok *My a Oni/Oni a my* (2001) si povedal, že tvoje prózy sú orientované viac čitateľsky než recenzentky. Ako sa odvtedy zmenil tvoj vzťah k literárnej kritike?

– Pochybnosti o tunajšej literárnej kritike, presnejšie len o jej niektorých reprezentantoch sa mi cyklicky vracajú. Samozrejme, moje úvahy sú nanajvýš subjektívne, ba až privátné, pretože nemám formálne ani neformálne vzdelanie, ktoré by ma oprávňovalo vynášať nejaké hodnotiace sudy. Naposledy ma takto vydesili myšlienkové pochody Marty Součkovéj v recenzii na môj román. Asi štvrtinu z tejto recenzie jej zabral autopsychoterapeutický tréning, najskôr si lízala rany zo šoku, ktorý utrpela pri čítaní jednej okrajovej parodickej epizódy, kde sa v názkoch pohrávam s kanibalizmom, a v závere recenzie sa z rovnakých psychoterapeutických dôvodov vracia k poviedke zo zbierky vydané pred ôsmimi rokmi, pretože aj vtedy utrpela šok spôsobený zhnusením, keďže jedna psychicky narušená postava poviedky obľúbila dáždovku. Keď si predstávim, že takéto krčovitité prvoplánové čítanie bez čo i len minimálneho nadhľadu a odstupu praktikuje docentka slovenskej literatúry, ktorej prešli a ešte prejdú cez ruky stovky budúcich učiteľov literatúry, som naozaj zdesený. Tým ale nechcem povedať, že by v románe *Stalo sa prvého septembra* nebolo čo kritizovať. Redaktorku mi predsa robila Ivana Taranenková a zostalo tam po nej nielen neuveriteľne veľa preklepov, ale aj štylistických chýb, na ktoré bola povinná ma upozorniť, pretože autor, na rozdiel od redaktorky, má od istého momentu právo byť k detailom svojho rukopisu slepý. Ale ak zmienená redaktorka nevie čítať, nie je to nič prekvapujúce, ona je totiž v prvom rade literárna kritička, nie čitatelka.

• Aký význam pripisuješ rozprávačstvu a príbehu?

– Príbeh je to, čo mám aj ako čitateľ na knihách rád: keď som zvedavý, ako to bude ďalej. Takto nejako sa snažím aj písať: aby čitateľ vždy mal isté očakávania, čo sa asi stane, čo autor pre neho pripravil. Príbeh je vždy pre mňa základom, na ktorý sa potom môžu namotávať aj niektoré iné vrstvy textu.

Pavol Rankov (1964) sa profesionálne venuje koncepciám a teóriám z oblasti masmédií, reklamy, informačných technológií a kultúry na Katedre knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Na literárnej scéne sa etabloval ako uznávaný prozaik. Sériu jeho úspechov odštartovala Cena Ivana Kraska za debut *S odstupom času* (1995), nasledovala prestížna medzinárodná cena Premio Letterario Internazionale Jean Monet (1997) a dosiať najväčší úspech v medzinárodnom kontexte – Cena Európskej únie za literatúru za rok 2009. Získal ju za román *Stalo sa prvého septembra (alebo inokedy)* z vydavateľstva Kalligram. Cenu Európskej únie za literatúru mu s ostatnými jedenástimi laureátmi slávnostne odovzdali vlni 28. septembra v Bruseli v Centre pre umenie Flagey predsedu Európskej komisie José Manuel Durão Barroso a komisár EÚ pre kultúru a vzdelávanie Ján Figel' za účasti patróna ceny, svetoznámeho švédskeho spisovateľa Henninga Mankella a predsedov národných porôt.

• Spôsobuje ti teda radosť šifrovanie postreho do príbehu?

– Keby som mal na túto otázku odpovedať nejakou veľkohubou sebaíroniou, tak by som vyhlásil, že som sa to naučil od Ježiša. Mimochodom, Ježiš bol opakovane donútený príbehy po vyrozprávaní ešte aj interpretovať, čo spisovateľa – ktovie prečo – nemajú robiť. Príbeh je ideálny kód na prenos akejkoľvek myšlienky. Napríklad morálku si osvojujeme predovšetkým prostredníctvom príbehov.

• Alexander Halvoník tvrdí, že „Rankov veru nie je k svojim postavám milosrdný“. Naozaj si k postavám krutý?

– Ale ja mám svoje postavy rád. Keď som k nim nemilosrdný, to možno len preto, že im v nasledujúcej kapitole chystám nejaké príjemné vybrádnutie z problémov. Spisovateľ má manipulovať postavami, je ich stvoriteľom. Nemám rád knihy, ktoré sú akoby jednoduchým zápisom každodenného života. Literatúra by mala presahovať do niečoho viac alebo menej neuveriteľného, prozaik má príbeh vymyslieť, a nielen zaznamenať skutočnosť. Aj do svojho románu – či je alebo nie je historický – som popri tom, že je zasadený do konkrétneho obdobia, povsúval aj veci, o ktorých muselo byť každému súdnemu čitateľovi jasné, že sa vôbec neudiali alebo sa udiali celkom inak.

• Si trpezlivý čitateľ?

– Trpezlivým čitateľom som iba dovtedy, pokiaľ ma text baví. Čitateľ nie je povinný knihu dočítať, keď sa mu nepáči, ba dokonca ani keď sa mu páči. Čitateľ má právo na to, aby sa mu knižka nepáčila, lebo my, ľudia, sme rôzni – aj ako čitatelia, aj ako autori. Keď sa kniha nepáčila jednému čitateľovi, asi sa bude páčiť niekoľkým iným. Opakujem: nedočítať knihu, to nie je žiaden hriech, ani dôkaz nekultúrnosti.

• Vnímaš opakovanie autorských postupov ako pozitívny alebo negatívny prístup?

– Ak o nejakom autorovi povieme, že má svoj štýl – čo je mimochodom vždy pozitívne hodnotenie – tak tým spravdli vyjadrujeme, že jeho autorské postupy sa opakujú. Potom je zaujímavé sledovať, či v rámci svojho štýlu autor dokáže operovať dostatočne variabilne. Niektorým, napríklad Calvinovi alebo Cortázarovi, sa to aj podarilo, iní sú famózni napriek tomu, že sa celkom zjavne a dokázateľne opakujú, ako Borges či Pavič. Mne osobne ako čitateľovi opakovanie autorských postupov neprekáža, skôr naopak. Ale zároveň chápem, že čitateľ odchovaný audiovizuálnou kultúrou, ktorá sa snaží v každej sekunde ohúriť čímsi novým, nemá trpezlivosť sledovať drobné nuansy nového v rámci opakovania postupov. Pritom, paradoxne, to čo tento typ nedočkavého čitateľa vychovalo, je masmediálna kultúra postavená na fádnosti a recyklácii.

• Aké je tempo tvojho písania? Oslovuje ťa pomalosť?

– Píšem skôr zriedkavo než pomaly. S nízkou frekvenciou je možné písať poviedky, ale pri rozsiahlejšom texte už autorovi unikajú niektoré súvislosti a potrebuje dobrého redaktora. Och, teraz si uvedomujem, že sa už druhý raz vyhovám na redaktorku, takže by sa mohlo zdať, že sa chcem zbaviť zodpovednosti.

• Na akej próze pracuješ v súčasnosti?

– To, čo mám rozpísané, by som nazval historický román a znovu by ma zrejme upozornili, že vzhľadom na obdobie, o ktorom idem písať, to historický román nemôže byť. Pomedzi to sem-tam napíšem nejakú poviedku, ale to je úplne iné písanie. Poviedku totiž píšem s veľkým elánom a optimizmom. Tým, že je oveľa kratšia, mám ju veľmi rýchlo hotovú. Román je pre mňa naozajstnou prácou – či sa mi chce alebo nechce, keď ho mám raz rozpísaný, musím si k nemu ráno sadnúť a venovať mu niekoľko hodín. Zaujímavé je, že keď po troch-štyroch hodinách vstanem od písania románu, bolí ma celé telo, akoby som fyzicky pracoval. Z písania románu ma bolia dokonca ešte aj nohy, a nebude to len preto, že mám možno zlú stoličku alebo papuču. Fyzickú únavu som pri poviedke nikdy nepocítil, a to aj napriek tomu, že román nevydržím písať viac než spomínané tri-štyri hodiny denne a poviedku píšem na jeden raz, kým ju nedokončím, čo môže trvať aj sedem-osem hodín príjemnej zábavy. Pri románe sa cítim inak, a hoci nie som čudák a hlupák, ktorý by dobrovoľne robil niečo nepríjemné, cítim únavu. Je podobná únave zo športu – aj tá vzniká napriek tomu, že športovca jeho výkon baví.

• Bude zamýšľaný román nadväzovať na prózu *Stalo sa prvého septembra*?

– Trošku sa pohrávam s myšlienkou, že by som v niekoľkých kapitolách oživil postavu z predchádzajúceho románu, o ktorej nebolo jasné, či cez vojnu zahynula alebo nie. Ide totiž o ryšavú mladú ženu, aké sa mi páčia. Možno však vytvorím inú ženu, pri ktorej zachovám aspoň farbu vlasov, nech si ju môžem predstavovať.

• Svojho času si sa označil za autora atmosféry. Platí to aj po vyjdení románu *Stalo sa prvého septembra*?

– V poviedkach mi na vytvorení atmosféry záleží oveľa viac, než mi na tom záležalo pri románe. Tam som chcel skôr vytvoriť modelovú situáciu, keď traja muži – hoci s prestávkami a rôznou intenzitou – sú neokonečne dlho zaľúbení do jednej ženy. Táto situácia mala byť literárna konštrukcia, nie obraz reality, a dobová atmosféra mala slúžiť len ako motorček, ktorý by prostredníctvom vonkajších tlakov na túto lásku zdôvodňoval meniace sa motívacie postáv. No a kúzlo nechceného – autenticita atmosféry doby je v románe asi najvyda-

renejšia vrstva. Viem to od starších čitateľov, ktorí ma za autenticnosť pri opise miest a doby chvália na každej besede. Ale na rozdiel od naozajstných pamätníkov mladý recenzent Radoslav Passia má z atmosféry v románe „umelohmotný pocit“, teda u mladých text môže vyvolávať inú čitateľskú odozvu. Mimochodom, vždy znovu a znovu ma prekvapuje táto nadržanosť na realizmus, ktorú prejavil aj Passia. Na Slovensku je nadčasová, nadideologická a nadgeneračná, je imúnna voči akémukoľvek daniu v domácej a svetovej literatúre. Oni všetci asi ešte stále veria, že beletrizovaná nonfiction je jedinú akceptovateľnú literatúra. Čím sa vraciam k tvojej otázke o atmosfére v literatúre. Hádám najväčším majstrom vykreslenia atmosféry v literárnom diele bol Franz Kafka, pritom jeho diela sú vyslovene ne-realistické, nie sú v nich žiadni autentickí súčasníci autora v autentických dobových životných situáciách, ale jednorozmerné figúrky vo vykonštruovaných pseudokonfliktoch. Lenže presne to je dobrá literatúra!

• Platí o tvojom písaní, že v ňom časom bude čoraz viac zveličenia a irónie?

– Nie. Iróniu som mal ako čitateľ vždy veľmi rád, ale nikdy som ju nevkladal do svojich textov nejakou programovo. Problémom irónie je, že nie každý je mentálne nastavený tak, aby iróniu odhalil ako iróniu. Nesúhlasím však s tými, ktorí klasifikujú človeka neschopného pochopiť iróniu ako jednoznačne hlúpeho, podľa mňa je skôr nudný. Ak máte radi iróniu, vojdite do ktorejkoľvek dedinskej krčmy na Záhorí a vašu dušu tam ovlaží takmer neokonečný prúd irónie a sebaíronie. To je proste regionálna mentalita.

• Stále ťa irituje slovenský zvyk plakať nad sebou?

– Hoci som pred chvíľou priznal, že verím v regionálnu mentalitu, teraz to hneď musím poprieť. V národnú mentalitu veľmi neverím. Hlupákov je plno všade a rozumní ľudia zúfalo chýbajú každému národu. Zvyk plakať nad sebou ma irituje stále, nepovažujem ho však už za slovenský špecifikum. Rovnako vášnivo nad sebou dokážu plakať aj Maďari, Srbi, Rusi či mnohí iní. A myslím, že tu platí jedna zákonitosť: schopnosť sebaíronie klesá úmerne s narastajúcou sebalútosťou.

• V čom podľa teba spočívajú pozitívne tradície?

– Kultúra a v rámci nej aj literatúra je založená na tradícii. Rozvíjať, a tým prenášať tradíciu osvedčené kódy, hodnoty a schémy je pre literatúru a kultúru rovnako dôležité, ako vytvárať nové. Sme trpaslíci na pleciah obrov, a kto to popiera, dokazuje, že je naozaj nerozhľadný a neinformovaný trpaslík. Dokonca ani klišé nie je úplne na škodu, vynikajúce literárne diela sú často tie, ktoré vychádzajú z klišé, ale potom ho v určitom momente opustia alebo spochybnia.

• Ako vnímaš svoju chuť exhibovať? Rastie alebo zostáva na rovnakej úrovni?

– Každý, kto publikuje, je exhibicionista a grafoman. Trpí potrebou písať, prezentovať iným svoje myšlienky, nápady a predstavy, hoci si zároveň uvedomuje, že väčšina ľudstva o ne nemá záujem. Ak by sme pojem grafoman definovali z hľadiska potrieb a záujmov najširšej populácie, ved' najpočetnejšie by malo byť normálne, tak by sme si museli priznať, že my, píšuči, trpíme úchyľkou, na jej ventilovanie nám zatiaľ musí prispievať zo svojich daní široká nečítajúca masa. Tradícia totiž prikazuje zväčša nečítajúcemu národu, že by mal mať nejakú vlastnú literatúru. Ale môže sa stať, že príde zopár revolucionárov s originálnymi názormi o trhových princípoch v kultúre, a budeme hotoví. Potom asi prejdeme na nejaké explicitnejšie formy exhibovania.

Zuzana Belková
Foto Peter Procházka